

Міністерство освіти і науки України
 Національний технічний університет
 «Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики
 Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра

студента **Сірий Костянтин Олександрович**
 (ПІБ)

академічної групи **ФЛ-15-2**

(шифр)

напряму **6.020303 «Філологія»**

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: **Особливості передачі англійського гумору при перекладі британської телепродукції**

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	проф. Введенська Т.Ю.			
розділів:				
Рецензент				
Нормоконтролер	ФЛ-15-2 Орел М.В.			

Дніпро
 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
перекладу

_____ Введенська Т.Ю.

«_____» _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалаврастуденту **Сірій Костянтин Олександрович** академічної групи **ФЛ-15-2**
(прізвище та ініціали) (шифр)напряму **6.020303 «Філологія»**

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою _____

на тему: **Особливості передачі англійського гумору при перекладі британської телепродукції**

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 17.04.2019 № 626-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	Загальна теорія гумору	25.12.18
Розділ 2	Особливості та переклад англійського гумору	01.05.19

Завдання видано

(підпис керівника)

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 15 жовтня 2018**Дата подання до екзаменаційної комісії** 10 червня 2019**Прийнято до виконання**

(підпис студента)

(прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Загальна теорія гумору.....	6
1.1 Визначення гумору.....	6
1.2 Теорії гумору.....	6
1.3 Вплив гумору на психологічне благополуччя.....	13
1.4 Дослідження впливу гумору у різних сферах життя людини.....	15
1.5 Стилi гумору.....	18
1.6 Гумор у перекладі.....	21
1.7 Національна особливість англійського гумору.....	26
Висновки до 1 розділу.....	29
РОЗДІЛ 2. Особливості та переклад англійського гумору.....	30
2.1 Теми та особливості, властиві англійського гумору.....	30
2.2 Шляхи передачі англійського гумору.....	34
Висновки до 2 розділу.....	57
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60

ВСТУП

Робота присвячена вивченню мовностилістичних особливостей англійського гумору і способів його відтворення в перекладі.

Актуальність цього дослідження – це необхідність подальшої розробки одного з найважливіших аспектів теорії перекладу – проблеми перекладу і передачі. Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених окремим аспектам англійського гумору, в лінгвістиці практично відсутні дослідження змістовних характеристик англійського гумору.

Дана проблема є частиною більш широкого завдання – вивчення змістовних характеристик англійського гумору. Широке використання англійського гумору у низці літературних жанрів, агностичне ставлення багатьох дослідників до цього виду гумору, зарахованому ними в список «неперекладних» явищ, диктує необхідність знайти найкращий шлях перекладу з однієї мови на іншу. Тема актуальна і в плані вивчення проблеми у створенні образності перекладу.

Метою дослідження є вивчення особливостей перекладу англійського гумору в тісному зв'язку з його контекстуальними характеристиками і встановлення найбільш адекватних відповідностей і можливих варіантів його передачі на інші мови.

Об'єкт дослідження: англійський гумор.

Предмет дослідження: специфіка перекладу англійського гумору як елемента британської телепродукції.

Завдання дослідження:

– описати інформативну структуру гумору і встановити набір її постійних і змінних компонентів;

– вивчити лінгвістично-стилістичні особливості англійського гумору;

– визначити шляхи пошуку оптимальних відповідностей і варіантів передачі англійського гумору в перекладі;

– виявити типові помилки перекладачів та їх причини.

Наукова новизна полягає у визначенні конститутивних ознак англомовної гумористичної мовної дії, встановленні основних лінгвістично релевантних типів нерозуміння англійського гумору в міжкультурному спілкуванні і виявленні лінгвокультурних цінностей, що лежать в основі комунікативних невдач при інтерпретації англійського гумору.

Практична цінність роботи полягає в тому, що її результати можуть знайти застосування у вузівських лекційних курсах із загального мовознавства, спецкурсах з лінгвокультурології, прагмалінгвістики, лінгвістики тексту, а також можуть бути корисні у викладанні англійської мови як іноземної.

Апробація роботи. Основні положення дискусійних питань і результати дослідження були обговорені на міжнародній науково-практичній конференції «Євромови» 2017 та 2018.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ГУМОРУ

1.1 Визначення гумору

Гумор – це відчуття, що викликають сміх і веселощі. Термін походить від гуморальної медицини стародавніх греків, яка вчить, що баланс рідин в організмі людини, відомий як «*humours*» (латинська: *humor*, «рідина тіла»), контролюється здоров'ям і емоціями людини.

Люди різного віку та культури реагують на гумор. Більшість людей мають можливість відчувати гумор - розважатися, посміхатися чи сміятися над чимось потішним – і тому мають почуття гумору. Гіпотетична людина, яка не має почуття гумору, ймовірно, буде вважати вчинки, що спонукають почуття гумору нез'ясуваними, дивними або навіть ірраціональними. Хоча в кінцевому підсумку все вирішує особистий смак, ступінь, до якої людина вважає щось гумористичним, вона залежить від безлічі змінних, включаючи географічне розташування, культуру, зрілість, рівень освіти, інтелект і контекст. Наприклад, маленькі діти можуть віддавати перевагу фарсу (*slapstick*), наприклад ляльковий спектакль «*Punch and Judy*», або мультфільми «Том і Джеррі». На відміну від цього, більш складні форми гумору, такі як сатира, вимагають розуміння його соціального значення і контексту, а отже, мають тенденцію залучати більш зрілу аудиторію.

1.2 Теорії гумору

Існує багато теорій про те, що таке гумор і які соціальні функції він виконує. Переважними типами теорій, які намагаються пояснити існування гумору, є психологічні теорії, переважна більшість яких вважає, що поведінка,

спричинена гумором, є дуже здоровою; духовні теорії, які, наприклад, можуть вважати гумор подарунком від Бога; і інші теорії, які вважають гумор нез'ясовною таємницею, котра дуже схожа на містичний досвід.

Теорія доброякісного порушення (*Benign-violation theory*), схвалена Пітером МакГроу, намагається пояснити існування гумору. В теорії йдеться про те що «гумор виникає тільки тоді, коли щось здається неправильним, тривожним або загрозливим, але одночасно здається нормальним, прийнятним або безпечним». Гумор може бути використаний як метод, що дозволяє легко вступати в соціальну взаємодію, відбираючи незграбне, незручне або непросте відчуття від соціальних взаємодій.

Інші вважають, що «належне використання гумору може сприяти соціальним взаємодіям».

Теорія полегшення (*Relief theory*) стверджує, що сміх – це гомеостатичний механізм, за допомогою якого психологічна напруга зменшується. Таким чином гумор, може служити, наприклад як, полегшення і сприяти полегшенню напруги, викликані страхами. Згідно з цією теорією сміх і радість, є результатом звільнення нервової енергії. Також згідно з цією теорією гумор, використовується в основному для подолання соціокультурних стримувань і виявлення пригнічених бажань. Вважається, що це є причиною, по якій ми сміємося коли нас лоскочуть, внаслідок нарощування напруженості. За словами Герберта Спенсера, сміх є «економічним явищем», функція якого полягає в тому, щоб звільнити «психічну енергію», яка була помилково задіяна неправильними або помилковими очікуваннями. Останню точку зору також підтримував Зигмунд Фрейд.

Теорія переваги (*Superiority theory*) гумору походить з творів Платона і Арістотеля, і «Левіафана» Томаса Гоббса. Загальна ідея полягає в тому, що людина сміється з нещастя інших (так зване тріумфування), тому що ці нещастя затверджують перевагу людини на тлі недоліків інших. Платон приписує Сократу ствердження, що смішне характеризується проявом невігластва.

Арістотель стверджував що ми сміємося над нижчими або потворними особами, тому що ми відчуваємо радість відчувати себе вище за них.

Теорія невідповідного зіставлення (*Incongruous juxtaposition theory*) стверджує, що гумор сприймається в момент усвідомлення невідповідності між концепцією, що входить до певної ситуації, і реальними об'єктами, які мають деяке відношення до концепції.

Оскільки головною точкою теорії по суті є не суперечність, а її реалізація та постанова (тобто, коли об'єкти розглядаються в реальному відношенні).

Френсіс Хатчесон висловив думку у «Думках про сміх» («*Thoughts on Laughter*» (1725)), котра стала ключовим поняттям у теорії комічності: сміх як відповідь на сприйняття невідповідності. Артур Шопенгауер писав, що сприймається невідповідність між концепцією і реальним об'єктом. Гегель поділяв майже точно таку ж думку, але візуалізував концепцію як «зовнішній вигляд» і вважав, що сміх повністю зводить нанівець цей «вигляд».

Перша постановка теорії невідповідності приписується шотландському поету Дж. Бітті (J.Beattie).

Однак найвідомішою версією теорії невідповідності є теорія Канта, він стверджував, що комічність – це «раптове перетворення напруженого очікування в ніщо». Анрі Бергсон намагався вдосконалити невідповідності, зводячи їх до «живого» і «механічного».

Невідповідність, як у Бергсона, в одночасно зіставлених явищах, все ще в моді. Це часто обговорюється проти теорій зміни перспектив у гуморі; наприклад у, дебатах «Дослідження гумору» між Джоном Морреолом і Робертом Латтою. Морреол представив в основному одночасне зіставлення, а Латта зосередився на «когнітивній зміні», створеному раптовим вирішенням якоїсь проблеми.

Гумор часто містить несподівану і раптову зміна в перспективі, який засвоюється теорією невідповідності. Цю позицію захищали Латта (1998) і Брайан Бойд (2004). Бойд розглядає зміну як від серйозності до гри. Майже все

може бути об'єктом цієї зміни перспективи; однак, у сферах людської творчості (наука і мистецтво – різноманітність), зміна впливає з «структурування» для створення нових значень. Артур Кестлер стверджує, що гумор виникає, коли встановлюються дві різні системи відліку і між ними створюється зіткнення.

Семантична теорія гумору на основі значення (*Script-based Semantic Theory of Humor*), була введена Віктором Раскіним у книзі «Семантичні механізми гумору» («*Semantic Mechanisms of Humor*»), опублікованій в 1985 році. Перша теорія визначила свій підхід як виключно лінгвістичний. Таким чином, це стосується лише словесного гумору: написанні та сказані слова, що використовуються в оповідальних або загадкових жартах, що закінчуються кульмінацією.

Лінгвістичні значення, на які посилаються в книзі, включають, для будь-якого даного слова, «великий шматок семантичної інформації, що оточує слово і викликану ним [...] когнітивну структуру, вкладену носієм мови» («*large chunk of semantic information surrounding the word and evoked by it [...] a cognitive structure internalized by the native speaker*») [55, 46]. Ці значення поширюються набагато далі, ніж лексичне визначення слова; вони містять повне знання мовця про поняття, яке існує у його світі. Таким чином, носії мови будуть мати схожі, але не ідентичні значення для слів, які вони використовують.

Для того, щоб зробити словесний жарт, Раскін стверджує що наступні дві умови повинні бути виконані:

(1) «Текст сумісний, повністю або частково, з двома різними [семантичними] значеннями». – «*The text is compatible, fully or in part, with two different [semantic] scripts*» [55, 99].

(2) «Два значення, з якими текст сумісний, є протилежними [...]. Два значення, з якими текст сумісний, повністю або частково накладаються на цей текст». – «*The two scripts with which the text is compatible are opposite [...]. The*

two scripts with which the text is compatible are said to overlap fully or in part on this text») [55, 99].

Гумор виникає, коли кульмінація в кінці жарту, змушує аудиторію різко змінити своє розуміння від первинного (або більш очевидного) значення до вторинного, протилежного значення.

Як приклад Раскін використовує такий жарт:

«Лікар вдома?» – запитав пацієнт своїм бронхіальним шепотом. – «Ні», – прошепотіла у відповідь молода і красива дружина. «Заходьте». – *«Is the doctor at home?»* – the patient asked in his bronchial whisper. – «No», the doctor's young and pretty wife whispered in reply. – *«Come right in»* [55, 100].

Для цього прикладу, два значення, що містяться в анекдоті, – Лікар і Коханець; перехід від одного до іншого викликається нашим розумінням висловленої шепотом відповіді «молодої і красивої дружини». Ця відповідь має сенс тільки в значенні Коханця, але не має сенсу в сценарії хворого на бронхіт пацієнта, який збирається відвідати лікаря в його (домашньому) офісі. Раскін далі розширює свій аналіз з іншими жартами, вивчаючи в кожному з них, як значення перекриваються і протиставляються один одному в тексті.

Для того, щоб виконати другу умову жарту, Раскін вводить різні категорії опозиції значень. Частковий список включає: фактичний (не фактичний), нормальний (ненормальний), можливий (неможливий), хороший (поганий), життя (смерть), непристойний (пристойний), грошовий (без грошей), високий (низький) рівень . Повний список можливих протиріч значень для жартів є нескінченним і культурно залежним. Наприклад, радянський політичний гумор не використовує ті самі значення, які можна знайти в єврейському гуморі. Однак для всіх жартів, для того, щоб викликати гумор, необхідно встановити зв'язок між двома значеннями, що містяться в даному жарті. «... не можна просто поєднувати дві невідповідні речі і називати це жартом, краще знайти розумний спосіб провести псевдо-зв'язок між ними...» («...one cannot simply

juxtapose two incongruous things and call it a joke, but rather one must find a clever way of making them make pseudo-sense together») [41, 537].

Загальну теорію словесного гумору (*General Theory of Verbal Humor*) запропонував Віктор Раскін і Сальваторе Аттардо в статті «Переглянута теорія значення: схожість жартів і модель подання жартів» («*Script theory revis(it)ed: joke similarity and joke representation model*»). Ця робота інтегрувала ідеї Раскіна про протиріччя значень, розроблені в його семантичній теорії гумору на основі значень, у загальну теорію словесного гумору як один з шести рівнів незалежних ресурсів знань. Ці ресурси можуть бути використані для моделювання окремих словесних жартів, а також для аналізу ступеня подібності або відмінності між ними.

Ресурси знань, запропоновані в цій теорії:

1. Протиріччя значень посилається на протиріччя, з теорії значень Раскіна. Це включає, серед іншого, такі теми, як реальна (нереальна), фактична (не фактична), нормальна (ненормальна), можлива (неможлива).

2. Логічний механізм відноситься до механізму, який з'єднує різні значення в жарті. Вони можуть варіюватися від простої словесної техніки, як каламбур до більш складних ЛМ, таких як несправна логіка або помилкові аналогії.

3. Ситуація може включати об'єкти, діяльність, інструменти, реквізити, необхідні для того, щоб розповісти історію.

4. Об'єкт це актор або актори, які стають «посміховищем» жарту. Це маркування слугує для розвитку та закріплення стереотипів етнічних груп, професій і т.д.

5. Наративна стратегія звертається до описового формату жарту, як до простого оповідання, діалогу або загадки. Вона намагається класифікувати різні жанри і піджанри словесного гумору. У подальшому дослідженні Аттардо розширює НС, включаючи усні і друковані жартівливі розповіді будь-якої тривалості, не тільки жарти. («*Narrative strategy (NS) addresses the narrative*

format of the joke, as either a simple narrative, a dialogue, or a riddle. It attempts to classify the different genres and subgenres of verbal humor. In a subsequent study Attardo expands the NS to include oral and printed humorous narratives of any length, not just jokes») [23, 23].

6. Мова «... містить всю інформацію, необхідну для вербалізації тексту. Вона відповідає за точне формулювання ... і за розміщення функціональних елементів ...» («...contains all the information necessary for the verbalization of a text. It is responsible for the exact wording ...and for the placement of the functional elements») [24, 223].

Теорія комп'ютерної моделі гумору була запропонована І. М. Сусловим у 1992 році. Дослідження загальної схеми обробки інформації показує можливість певної несправності, обумовленої необхідністю швидкого видалення помилкової версії з свідомості. Ця специфічна несправність може бути ідентифікована з гумористичним впливом на психологічних підставах: вона точно відповідає теорії протиріччя. Однак, до відомої ролі неоднозначності додано принципово новий інгредієнт, роль часу. У біологічних системах почуття гумору неминуче розвивається в процесі еволюції, оскільки його біологічна функція полягає в прискоренні передачі оброблюваної інформації в свідомість і в більш ефективному використанні мозкових ресурсів. Реалізація цього алгоритму в нейронних мережах виправдовує природну гіпотезу Спенсера про механізм сміху: видалення помилкової версії відповідає обнулюванню частини нервової мережі, а надмірна енергія нейронів викидається в моторну кору, викликаючи м'язові скорочення.

Теорія розглядає на рівних підставах гумористичний ефект, створений мовними засобами (словесним гумором), а також створеним візуально (карикатура, виступ клоуна) або лоскіт. Теорія пояснює природні відмінності в сприйнятливості людей до гумору, відсутності комічного ефекту від банального жарту, ролі інтонації в розказі жартів, нервового сміху тощо. Згідно з цією теорією, гумор має чисто біологічне походження, а його соціальні функції

виникли пізніше. Цей висновок відповідає відомому факту, що мавпи (як це зазначав Чарльз Дарвін) і навіть щури (за недавнім відкриттям) володіють почуттям гумору.

Практична реалізація цього алгоритму потребує великих баз даних, створення яких в автоматичному режимі було запропоновано нещодавно.

1.3 Вплив гумору на психологічне благополуччя

Загальновідомо, що гумор сприяє підвищенню суб'єктивного благополуччя (як фізичного, так і психологічного). Попередні дослідження з гумору та психологічного благополуччя показують, що гумор насправді є основним фактором досягнення і підтримання вищого психологічного благополуччя. Ця гіпотеза відома як загальна полегшуюча гіпотеза для гумору. Тобто позитивний гумор призводить до кращого здоров'я. Однак не всі сучасні дослідження, підтримують попереднє твердження, що гумор насправді є причиною більш здорового психологічного благополуччя. Деякі обмеження попередніх досліджень полягають у тому, що вони схильні використовувати одновимірний підхід до гумору, оскільки завжди був висновок, що гумор вважається позитивним. Вони не розглядали інші типи гумору, або гумористичні стилі. Наприклад, самозневажливий або агресивний гумор. Дослідження запропонувало 2 типи гумору, кожен з яких складається з 2 стилів, що складає всього 4 стилі. Два адаптивних проти двох не адаптивних стилів гумору. Адаптивний гумор складається з товариського і самопідсилюючого гумору, а неадаптивний з самозневажливого і агресивного гумору. Кожен з цих стилів може мати різний вплив на психологічне та індивідуальне суб'єктивне благополуччя.

Товариський гумор. Особи з цим типом гумору прагнуть використовувати жарти як засіб приєднання до відносин, забавляти інших і знижувати напруженість.

Самопідсилюючий гумор. Люди, які підпадають під цей тип гумору, схильні сприймати гумористичну перспективу життя. Особи з самопідсилюючим гумором прагнуть використовувати його як механізм для подолання стресу.

Агресивний гумор. Расистські жарти, сарказм і приниження індивідів з метою розваги. Цей тип гумору використовують люди, які не враховують наслідків своїх жартів, і в основному зосереджуються на розважанні слухачів.

Самозневажливий гумор. Люди з таким стилем гумору, як правило, забавляють інших, використовуючи самозневажливі жарти, а також сміються разом з іншими, коли насмішкують. Припускається, що люди використовують цей тип гумору як засіб суспільного прийняття. Також згадується, що ці люди можуть мати неявне відчуття негативу. Тому вони використовують цей гумор як засіб приховування цього внутрішнього негативного почуття.

У дослідженні, присвяченому гумору та психологічному благополуччю, дослідження прийшли до висновку, що високий рівень гумору адаптивного типу (товариський та самопідсилення) пов'язаний з кращою самооцінкою, позитивним ефектом, більшою самовдосконаленістю, а також контролем тривоги та соціальні взаємодії. Всі вони є складовими психологічного благополуччя. Крім того, адаптивні стилі гумору дозволяють людям зберегти почуття благополуччя, незважаючи на психологічні проблеми. Навпаки, неадаптивні типи гумору (агресивний та самозневажливий) пов'язані з біднішим загальним психологічним благополуччям, акцентом на більш високих рівнях тривоги та депресії. Тому гумор може мати згубні наслідки для психологічного благополуччя, тільки якщо цей гумор має негативні характеристики.

Фізіологічні ефекти. Гумор часто використовується для полегшення важких або стресових ситуацій і для полегшення суспільної атмосфери в цілому. Багато хто сприймає це як приємний і позитивний досвід, тому було б доцільно припустити, що гумор може мати позитивні фізіологічні ефекти на організм.

Дослідження, призначене для перевірки позитивних фізіологічних ефектів гумору, взаємозв'язку між сприйняттям гумору і, зокрема, терпимість до болю, було проведено в 1994 році (Карен Цвайер, Барбара Велкер і Вілбалд Рух). Щоб перевірити вплив гумору на терпимість до болю, учасникам спочатку показували короткий гумористичний відео кліп, а потім вони піддавалися випробуванню холодного преса. Для визначення аспектів гумору, які могли б сприяти збільшенню терпимості до болю, дослідження розділило п'ятдесят шість жінок-учасниць на три групи: бадьорість, веселість і продукування гумору. Інструкції для трьох груп були наступні: групі бадьорості було сказано, що треба реагувати на фільм, не сміючись і не посміхаючись, групі веселощів було сказано, надмірно сміятися і посміхатися, перебільшуючи їх природні реакції, групі продукування гумору сказали робити гумористичні коментарі про відео кліп під час перегляду. Для того, щоб учасники дійсно вважали фільм гумористичним і щоб він приніс бажаний ефект, учасникам провели опитування на цю тему, що призвело до середнього балу 3,64 з 5. Результати тесту холодного преса показали, що учасники всіх трьох груп відчували більш високий поріг болю, більш високу терпимість до болю, ніж до перегляду відео. Результати не показали великої різниці між цими трьома групами.

1.4 Дослідження впливу гумору у різних сферах життя людини

Сміх. Одним з основних напрямів сучасної психологічної теорії гумору і досліджень є встановлення і уточнення співвідношення між гумором і сміхом. Основними емпіричними висновками є те, що сміх і гумор не завжди мають асоціацію один до одного. Хоча більшість попередніх теорій припускали, що вони є синонімами, психологія змогла науково і емпірично дослідити мнимий зв'язок, його наслідки і значення.

У 2009 році Діана Шамейтат провела дослідження з вивчення диференціації емоцій у сміху. Результат цього дослідження ставить під сумнів

визначення гумору. Якщо воно визначається когнітивними процесами, що відображають сміх, то гумор сам по собі може охоплювати як різноманітні негативні, так і позитивні емоції. Однак, якщо гумор обмежується позитивними емоціями та явищами, які викликають позитивний вплив, він повинен бути відокремлений від сміху, і їх зв'язок має бути визначений надалі.

Здоров'я. Гумор показав свою ефективність для підвищення стійкості у переживанні страждань, а також ефективний у подоланні негативних наслідків.

Маделін Стрік, Роб Холланд, Рік ван Баарен і Ад Ван Кніппенберг (2009) з Університету «Radboud» провели дослідження з потерпілими особами, яке довело до допоміжні властивості жарту. Суб'єктам було представлено широкий спектр негативних зображень і речень. Їх висновки показали, що гумористична терапія послаблює негативні емоції, викликані негативними зображеннями і реченнями. Крім того, гумористична терапія була більш ефективною у зменшенні негативного впливу, оскільки ступінь впливу підвищувався по інтенсивності. Гумор був дуже ефективний, і допомагав долати страждання. Ескапістична природа гумору як механізму «подолання» свідчить про те, що вона є найбільш корисною при стресі. Сильніші негативні подразники вимагають іншого терапевтичного підходу.

Гумор є основною рисою характеру, пов'язаної з позитивними емоціями, що використовуються в теорії когнітивного розвитку.

Дослідження, такі як тестування гіпотези анулювання, показали декілька позитивних результатів гумору як основної позитивної риси в забавах і грайливості. Кілька досліджень показали, що позитивні емоції можуть відновити спокій після негативного впливу. Наприклад, Фредеріксон і Левінсон довели, що люди, які використовували усмішку Дюшенна («*Duchenne smile*») під час негативної, сумної або тривожної події, відновлювали спокій від негативного впливу, приблизно на 20% швидше, ніж особи, які не посміхалися.

Гумор може слугувати потужним механізмом дистанціювання в подоланні труднощів. У 1997 році Кельтер і Бонанно виявили, що сміх

Дюшенна співвідноситься зі зниженням стресу. Позитивні емоції здатні послабити хватку негативних емоцій над мисленням людей. Віддаленість думки призводить до віддалення односторонніх відповідей, котрі люди часто мають під час негативних емоцій. Паралельно, вона підтримує теорію розширення та побудови, стверджуючи що позитивні емоції призводять до посилення багатостороннього когнітивного шляху та побудови соціальних ресурсів.

Старіння. Показано, що гумор покращує та допомагає процесу старіння: покращує фізичне здоров'я, покращує соціальні комунікації та допомагає досягти почуття задоволення в житті.

Дослідження показали, що постійний гумор в процесі старіння дає користь для здоров'я індивідів. Такі переваги, як підвищення самооцінки, зниження рівня депресії, тривоги і сприйняття стресу, і більш позитивна концепція себе, а також інші переваги для здоров'я, які були записані і підтвержені через різні дослідження. Загалом існує сильна кореляція через постійний гумор у старінні та поліпшення здоров'я у людей.

Також дослідження свідчать, що гумор допомагає індивідууму створювати і підтримувати сильні соціальні відносини під час перехідних періодів у їхньому житті. Одним з таких прикладів є випадки, коли люди переїжджають у будинки престарілих. З цим переходом певні соціальні взаємодії з друзями та сім'єю можуть бути обмеженими, що змушує окрему людину шукати для цих соціальних взаємодій. Відомо, що гумор полегшує переїзди, демонструє зменшення стресу та полегшує соціалізацію і служить функцією соціального зв'язку. Гумор також може допомогти переїзди, допомагаючи людині підтримувати позитивні почуття до близьких їм людей. Ці нові соціальні взаємодії можуть бути вирішальними у їхньому житті, а гумор допоможе новим соціальним взаємодіям пройти, що полегшить переїзд.

Гумор також може допомогти особам, що старіють, зберегти почуття задоволення у своєму житті. Через процес старіння відбудеться багато змін, таких як втрата права керувати автомобілем. Це може призвести до зниження

задоволеності в житті людини. Гумор допомагає полегшити це зниження задоволеності, дозволяючи гумору звільнити стрес і занепокоєння, викликані змінами в житті індивідуума. Сміх і гумор можуть бути заміною зниження задоволеності, дозволяючи людям краще відчувати себе в ситуаціях, полегшуючи стрес. Це, у свою чергу, може допомогти їм зберегти почуття задоволення до свого нового і змінюваного стилю життя.

Фізіологія. У статті, опублікованій в «*Nature Reviews Neuroscience*», приведені результати дослідження що показують, що гумор корениться в лобовій частці кори головного мозку. У дослідженні вказується, зокрема:

«Гумор, здається, підключає основну мережу коркових і підкіркових структур, включаючи скронево-потиличні-тім'яні ділянки, що беруть участь у виявленні та вирішенні невідповідності (невідповідність між очікуваними і представленими стимулами)...». – «*Humour seems to engage a core network of cortical and subcortical structures, including temporo-occipito-parietal areas involved in detecting and resolving incongruity (mismatch between expected and presented stimuli)*».

1.5 Стили гумору

Стили гумору є темою досліджень в області психології особистості, пов'язаної з тим, яким чином індивіди відрізняються у використанні гумору в повсякденному житті. Люди різного віку та походження займаються гумором, але спосіб, яким вони користуються, може сильно відрізнятись. Хоча стилі гумору можуть дещо відрізнятись залежно від ситуації, вони мають тенденцію бути відносно стабільною характеристикою особистості серед людей. Тобто, люди досить послідовні в тому, як вони використовують гумор з плином часу.

Анкета «Стили гумору» (*Humor Styles Questionnaire*) стала надійною моделлю для розуміння індивідуальних відмінностей у стилі гумору. Гумор може бути використаний для посилення самого себе або розширення стосунків з іншими. Гумор може бути відносно доброзичливим або потенційно згубним

(або для себе, або для інших). Поєднання цих факторів створює чотири різні стилі гумору: товариський, самопідсилюючий, агресивний і самозневажливий. Деякі стилі гумору сприяють здоров'ю та добробуту, в той час як інші стилі можуть бути потенційно шкідливими для психічного та фізичного здоров'я.

Анкета «Стилі гумору» (*Humor Styles Questionnaire*) була розроблена Родом Мартіном і Патріцією Доріс (2003) для вимірювання індивідуальних відмінностей у стилі гумору. Гумор є характеристикою особистості, яка з часом залишається відносно стабільною. Гумор іноді розглядається як одновимірний риса. Тим не менш, люди, здається, відрізняються тим, як вони використовують гумор у своєму повсякденному житті, і різні стилі гумору, здається, мають різні результати. Анкета «Стилі гумору» була розроблена для того, щоб визначити, яким чином люди відрізняються стилями гумору і як ці відмінності впливають на здоров'я, благополуччя, відносини та інші результати.

Анкета «Стилі гумору» – це список з 32 пунктів, що використовується для визначення того, як люди використовують гумор у своєму житті. Учасники реагують на ступінь, з яким вони погоджуються з кожною заявою (наприклад, «Мені подобається сміятися з людьми») за шкалою від 1 (абсолютно не згоден) до 7 (повністю згоден). Анкета вимірює два основних фактори гумору. Перший чинник визначає, чи використовують гумор для посилення самого себе або посилення стосунків з іншими. Другий фактор визначає, чи є гумор відносно доброзичливим або потенційно шкідливим і руйнівним. Поєднання цих факторів створює чотири різні стилі гумору: товариський, самопідсилюючий, агресивний і самозневажливий.

Товариський гумор визначається як стиль гумору, який використовується для поліпшення відносин з іншими людьми в доброзичливому, позитивному ключі. Цей стиль гумору, як правило, використовується в доброзичливому, самоприйнятті. Особи часто використовують гумор як спосіб зачарування, розважання, полегшення напруги серед інших і покращення відносини. Вони часто спонтанні в своїх жартах, часто беруть участь у дотепних жартах і

насолоджуються сміхом з іншими. Товариський гумор подібний до самозневажливого гумору, оскільки обидва стилі гумору посилюють стосунки з іншими. Однак, на відміну від самозневажливого гумору, товариський гумор не тільки про себе.

Ряд результатів пов'язаний з використанням товариського гумору. Особи, заявляють про високий рівень гумору в партнерстві, частіше ініціюють дружбу. В організаційному середовищі було показано, що товариський гумор збільшує групову згуртованість і сприяє творчості на робочому місці. Товариський гумор також пов'язаний з підвищенням рівня самооцінки, психологічного благополуччя, емоційної стабільності та соціальної близькості. Люди також більш схильні проявляти більш високий рівень неявної самооцінки (незалежно від рівня їх явної самооцінки).

Цей стиль гумору пов'язаний зі зниженням рівня депресивних симптомів і тривоги. Особи, які використовують товариський гумор, як правило, мають більш високий рівень екстраверсії і відкритості.

Самопідсилюючий гумор – це стиль гумору, пов'язаний з добродушним ставленням до життя, його використовують люди котрі здатні сміятися над собою, обставинами і особливостями життя в конструктивній, неприкритій манері. Він використовується людьми для підсилення себе в доброзичливій, позитивній манері. Цей тип гумору найкраще характеризується як тип гумору, який регулює емоції, котрий люди використовують, щоб дивитися на позитивну сторону поганої ситуації або підтримувати позитивне мислення у важкі часи.

Самопідсилюючий гумор пов'язаний з рядом особливостей особи, а також з психологічними, фізичними та медичними наслідками. Особи, які більше займаються самопідсилюючим гумором, менш схильні проявляти депресивні симптоми. В організаційній обстановці, самопідсилюючий гумор, сприяє творчості і зниженню стресу на робочому місці. Показано також, що самопідсилюючий гумор пов'язаний з підвищеним рівнем самооцінки, оптимізмом і психологічним самопочуттям, а також зниженням рівня депресії і

тривоги. Особи, які використовують цей гумор, частіше виявляють екстраверсію і відкритість, і рідше проявляють невротизм.

Агресивний гумор – це стиль гумору, який потенційно шкодить іншим. Цей тип гумору характеризується використанням сарказму, дратівливості, критики, насмішок та інших. Агресивний гумор часто не враховує вплив, який він може мати на інших. Упередження, такі як расизм і сексизм, вважаються агресивним стилем гумору. Цей тип гумору іноді може здатися жартівливим задоволенням, але іноді основний намір полягає в тому, щоб завдати шкоди чи принизити інших. Агресивний гумор пов'язаний з більш високими рівнями невротизму і більш низькими рівнями злагоженості і сумління. Особи, які демонструють більш високий рівень агресивного гумору, зазвичай мають вищу оцінку щодо ворожнечі та загальної агресії. Чоловіки частіше використовують агресивний гумор, ніж жінки.

Самозневажливий гумор – це стиль гумору, який характеризується використанням потенційно шкідливого гумору до себе, щоб отримати схвалення від інших. Самозневажливий гумор часто приходить у форму задоволення інших, будучи жартівником і об'єктом жарту. Цей стиль гумору іноді розглядається як форма заперечення, в якій гумор використовується як захисний механізм для приховування негативних почуттів про себе. Різні змінні асоціюються з самозневажливим гумором. Особи, які частіше використовують цей тип гумору, проявляють підвищену депресивну симптоматику, як правило, мають більш високий рівень невротизму і нижчі рівні благополуччя і сумління. Самозневажливий гумор пов'язаний з більш високими рівнями депресії і тривоги. Це також пов'язано з більш низьким рівнем самооцінки і психологічним самопочуття.

1.6 Гумор у перекладі

Гумор у перекладі може бути викликаний помилками перекладу, через порушення та розбіжності між окремими пунктами. Це може бути пов'язане з

незнанням перекладача, або також з неперекладністю тексту внаслідок лінгвістичних або культурних відмінностей. Крім того, помилки перекладу можуть бути викликані мовною некомпетентністю перекладача на цільовій мові, що призводить до ненавмисної неоднозначності переданого повідомлення. Помилки в перекладах можуть спотворювати намічене значення автора або оратора, аж до абсурду і нерозумності, надаючи гумористичний і комедійний ефект. Помилка перекладу може призвести до випадкового гумору, який схожий на навмисний гумор. Як і навмисний гумор, випадковий гумор є також поєднанням лінгвістики та особливостей культури, з вбудованими в нього інструментами для створення гумору (наприклад, слова та фрази), а також є настільки ж компетентним способом передачі гумору.

Більшість помилок у перекладі пояснюються неперекладною мовою та невдачею лінгвістичних процесів локалізації та форенизації.

Отже, поєднання і переклад висловленого повинен відповідати цільовій культурі та буквальному тлумаченню мови, або це призведе до непорозумінь. Основні приклади таких помилок приходять у вигляді погано перекладених посад, повідомлень і меню, які не задовольняють передбачуваного значення як для іноземних, так і для місцевих носіїв мови.

Помилки в перекладах широко використовувалися для комерційних і розважальних цілей (навмисний гумор). Яскравим прикладом є комедійне відео, «Японський Титанік», комедійного дуэта «Smosh». Сценарій відео був створений шляхом перекладу сценарію фільму «Титанік» на японську мову за допомогою онлайн перекладача, а потім з японської на англійську мову.

Труднощі перекладу. Розмовні вирази та специфічні умови у мові оригіналу можуть викликати гумор або зостатися незрозумілими слухачу чи читачу в тих випадках, коли вони не перекладені на еквівалентні вирази в цільовій мові, а замість цього переводяться механічно або послівно.

Труднощі з перекладом можуть виникнути через відмінності в порядку слів, або від культурологічних виразів, а часто також через негнучкість

машинного перекладу. Крім того, це частково пов'язано з існуванням незчисленних культурних, лінгвістичних і семантичних факторів, що машинний переклад часто потребує редактури живого перекладача, щоб передати повідомлення тексту. Тому труднощі перекладу можуть спричинити помилки перекладу, що можуть призвести до гумору.

Типи помилок перекладу та результируючий гумор. Нижче наведені деякі компоненти з теорій лінгвістичних стимулів, що намагається пояснити, як гумор може бути отриманий в перекладі, (адаптовано з «*Accidental Humor in International Public Notices Displayed in English*»).

Зовнішні чинники, такі як культурна обізнаність, період історії, соціальний клас, з внутрішніми факторами, такими як ситуація та хід розповіді, також відіграють важливу роль у ефекті гумору в перекладі.

Неоднозначність. Слова, які є омонімічними, паронімічними, алітеративними, римуючими, або металінгвістичними пристроями мови, можуть використовуватися для створення гумору. Крім того, іншими інструментами гумору можуть бути словосполучення, які включають в себе використання каламбурів, афоризмів в один рядок (*one liners*), лімериків, гострот (*witticisms*).

Наприклад, ось декілька кумедних перекладів, виконаних машинним перекладом:

У кабінеті лікаря в Римі: Спеціаліст з жінок та інших захворювань. («*Specialist in women and other diseases*»).

У японському готелі: Вам пропонується скористатися покоївкою. («*You are invited to take advantage of the chambermaid*»).

У норвезькому коктейль-барі: Дамам пропонується не мати дітей у барі. («*Ladies are requested not to have children in the bar*»).

Семантичне перекриття. Гумор може виникнути через нездатність співрозмовника зрозуміти омоніми, омографи чи семантично пов'язані

синоніми. Аналогічним чином, слова з вищою і нижчою ступінь порівняння плутаються.

Семантичне перекриття важко відрізнити, особливо в перекладі. Слова з кількома значеннями (багатозначні слова) переважно неперекладені, особливо якщо вони містять багато конотацій. Плутанина смислових відносин може також виникати через семантичне перекриття.

Приклад семантичного перекриття в гольф-полі:

«БУДЬ-ЯКІ ОСОБИ (КРІМ ГРАВЦІВ) СПІЙМАНІ ЗА КРАЖЕЮ ШАРІВ ДЛЯ ГОЛЬФУ БУДУТЬ ЗАСУДЖЕНІ І ПОЗБАВЛЕНІ СВОЇХ ШАРІВ».

«*ANY PERSONS (EXCEPT PLAYERS) CAUGHT COLLECTING GOLF BALLS ON THIS COURSE WILL BE PROSECUTED AND HAVE THEIR BALLS REMOVED*».

Помилковий вибір слова співрозмовника «позбавлені» («*removed*») замість «конфісковані» («*confiscated*») призводить до випадкового гумору в контексті, як показано в наведеному вище прикладі. Семантично, «позбавлені» («*removed*») – це часто використовуване слово, яке виражає дію «відняти». «Позбавлені» («*removed*»), таким чином, може бути використано як вищий рівень, що включає в себе дію вилучення. Гумористичний аспект цієї ситуації посилюється при вульгарному використанні слова, вилученого у фразі, «ПОЗБАВЛЕНІ СВОЇХ ШАРІВ» («*THEIR BALLS REMOVED*»), відноситься до вульгарної двосмисловості кастрації замість набагато менш екстремальної дії конфіскації. Завдяки семантичному перекриттю, призначене повідомлення, таким чином, неправильно інтерпретується, і виникає випадковий гумор.

Лексичні прогалини (прагматика). Лексичні прогалини стосуються слів або фраз без прямого перекладу на будь-яку мову.

Гумор, таким чином, виникає внаслідок нездатності співрозмовника зрозуміти лексичні прогалини в цільовій мові, а мовні уявлення можуть бути або дуже узагальненими, або недо-узагальненими до абсурду.

Від туристичного агентства Чехословаччини:

«Купуйте міські екскурсії на візку. Ми гарантуємо ніяких викиднів».

«*Take one of our horse-driven city tours. We guarantee no miscarriages*».

Англійський слоган використовує дієслово «*miscarriage*», що означає як невдачу так і викидень. Зловживання цією лексичною прогалиною і надмірною генералізацією видає сміхотворну ідею турів з кінцями без жодних викиднів.

Морфофонологічна подібність. У деяких випадках випадковий гумор виникає тоді, коли співрозмовники помилково використовують лексику, що ґрунтується на нечіткій морфофонологічній подібності до цільового слова.

Друге за величиною туристичне агентство Японії було досить здивоване, коли після виходу на англійські ринки вони почали отримувати багато заказів на секс тури. Коли причину зрозуміли, туристична компанія «Kinki Nippon» вирішила змінити свою назву.

Неправильне написання. Неправильно написані слова можуть бути джерелом ненавмисного гумору, який відбувається у всіх перекладах, особливо на знаках або в меню ресторанів.

Наприклад, іноді замість «*Spaghetti Carbonara*» («Спагетті Карбонара») утворюється «*Spaghetti Carbanana*»; («Спагетті Автомобільний банан») або «*Banana*» («Банан») іноді перетворюється у «*Banaba*» («Банаба»).

Література. Використання неправильних джерел (наприклад словників) може змінити значення матеріалу для перекладача і привести до численних комічних інтерпретацій для читачів, таким чином, виробляючи різні гумористичні сценарії.

Порядок слів. Порядок слів – це спосіб, у якому синтаксичні складові мови влаштовуються у фразі або реченні. Різні мови використовують різні структури порядку слів. Прямий переклад однієї мови на іншу може призвести до неправильного розміщення слів щодо інших складових у реченні. Це може призвести до зміни початкового значення перекладача і, отже, може викликати гумористичний сценарій. Наприклад:

«Ви можете відвідати кладовище, де відомі російські та радянські композитори, художники і письменники поховані щодня, крім четверга».

«You are welcome to visit the cemetery where famous Russian and Soviet composers, artists and writers are buried daily except Thursday».

1.7 Національна особливість англійського гумору

У популярній культурі британський гумор – це загальний термін, що застосовується до деяких видів комедії і комедійних актів. Багато британських комедійних телешоу, з характерним для британців гумором, стали популярними та яскравими представниками британської культури для міжнародної аудиторії. Крім того, він виражається через безліч книг, комічних мультфільмів і всіх засобів масової інформації.

Британське почуття гумору – це здатність сміятися над собою та іншими. Вона не ґрунтується на жодних певних переконаннях або спробах принизити будь-яку людину чи групу, а просто на дотримуванні деяких наших незвичайних звичок і манер, які коли висвітлені таким чином, виявляються смішними. Сухий, саркастичний, іноді темний і страшний, часто без емоцій, і, на перший погляд, не має сенсу.

Британський гумор допоміг решті світу зрозуміти британців і краще пізнати їх, і це один з найбільш впізнаваних елементів британської культури.

Британський (або англійський) гумор сформувався в умовах відносної стабільності британського суспільства і несе в собі сильний елемент сатири над «абсурдністю повсякденного життя». Серед тем – класова система і сексуальні табу; серед стандартних технічних прийомів – каламбури, двозначності й інтелектуальні жарти.

Через британський гумор проходить сильна тема сарказму і самокритичності, часто при абсолютно незворушній подачі (з «кам'яним обличчям»). Гумор може бути використаний для того, щоб заховати за ним свої справжні емоції, причому заховати в такій манері, що людям з іншого

культурного середовища жартуюча так людина може здатися байдужою і безсердечною. Жартують з будь-якого приводу і майже жодна тема не є табу, хоча відсутність витонченості в жартах часто вважається відсутністю смаку. Багато з тих британських комедійних телесеріалів, що відрізняються чисто британським гумором, домоглися всесвітньої популярності і є важливим каналом експорту британської культури в світ.

Коли мова заходить про те, щоб британці сміялися, немає нічого більш ефективного, ніж серцева образа або гарна жарт про щось неприйнятне – як війна. Одержимість нації сарказмом і самозабезпеченням здавна є джерелом незручності для інших народів, але тепер учені виявили те, що робить наше почуття гумору настільки унікальним.

Дослідники стверджують, що британська схильність до жорстокої комедії за рахунок інших диктується їх генами.

Доктор Род Мартін, який очолював дослідження, повідомив, що телевізійні шоу, як «*Fawlty Towers*», «*Blackadder*» і «*The Office*», довели, що британці користувалися жорстокістю більше, ніж шоу з інших країн. Він сказав, що різниця між персонажем, котрого грає Ріккі Джервейс в британській версії «*The Office*», і американською версією, де грає Стів Карелл:

«Можливо, що між народами існують відмінності в їхньому гуморі, і що це можуть бути результати різних генетичних і екологічних відмінностей. Британці можуть мати більшу толерантність до гумору, включаючи те, що багато американців можуть вважати агресивно-саркастичними або зневажливими, як у «*Fawlty Towers*» і «*Blackadder*». У північноамериканській версії «*The Office*» головний персонаж набагато менш нечутливий і нетерпимий, ніж у оригінальній британській версії».

Комедіант Чарлі Хігсон, який написав і знявся в успішному комедійному скетч шоу «*The Fast Show*», погодився, що у британської версії є унікальні аспекти веселощів, однак американська комедія була дотепнішою і витонченішою. Він сказав: «Те, що американці не розуміють, – це британське

бажання тримати себе в руках – але вони повністю розуміють іронію. Їх гумор значно більш витончений, ніж британський гумор. Подивіться на їхні комедії – рівень дотепності та витонченості у «*Friends*» – ми не маємо нічого подібного. Наші шоу, як правило, про дурних людей, котрі роблять дурні речі, тоді як в Америці – це розумні люди, котрі роблять розумні речі».

Висновки до 1 розділу

Гумор – це відчуття, що викликають сміх і веселощі.

Загальновідомо, що гумор сприяє підвищенню суб'єктивного благополуччя (як фізичного, так і психологічного). Попередні дослідження з гумору та психологічного благополуччя показують, що гумор насправді є основним фактором досягнення і підтримання вищого психологічного благополуччя. Ця гіпотеза відома як загальна полегшуюча гіпотеза для гумору. Тобто позитивний гумор призводить до кращого здоров'я.

Існує багато теорій про те, що таке гумор і які соціальні функції він виконує. Переважними типами теорій, які намагаються пояснити існування гумору, є психологічні теорії, переважна більшість яких вважає, що поведінка, спричинена гумором, є дуже здоровою; духовні теорії, які, наприклад, можуть вважати гумор подарунком від Бога; і інші теорії, які вважають гумор нез'ясовною таємницею, котра дуже схожа на містичний досвід.

Стилі гумору є темою досліджень в області психології особистості, пов'язаної з тим, яким чином індивіди відрізняються у використанні гумору в повсякденному житті. Люди різного віку та походження займаються гумором, але спосіб, яким вони користуються, може сильно відрізнятись. Хоча стилі гумору можуть дещо відрізнятись залежно від ситуації, вони мають тенденцію бути відносно стабільною характеристикою особистості серед людей. Тобто, люди досить послідовні в тому, як вони використовують гумор з плином часу.

Британське почуття гумору – це здатність сміятися над собою та іншими. Вона не ґрунтується на жодних певних переконаннях або спробах принизити будь-яку людину чи групу, а просто на дотримувани деяких наших незвичайних звичок і манер, які коли висвітлені таким чином, виявляються смішними.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКОГО ГУМОРУ

2.1 Теми та особливості, властиві англійському гумору

Двозначність. Двозначність в британському гуморі проявляється в літературі ще в період «Беовульфа» і Джеффри Чосера, і вона є головною темою в багатьох британських народних піснях. Шекспір часто використовував двозначність у своїх комедіях, але також часто зустрічається в інших його п'єсах.

Комедія періоду реставрації (1660–1710) відома як завдяки її двозначності, так і з точки зору сексуальної експресивності, якістю, яку особисто заохочував Карл II (1660–1685), а також вульгарні аристократичні представники його монархічного двора.

У вікторіанську епоху театр Бурлеска поєднував у своїх діях сексуальність і гумор. Наприкінці 19-го століття такі журнали, як «Punch», почали широко продаватися, в них деякі карикатури і статті були двозначними.

На початку 1930-х років широко розповсюджені мультиплікаційні поштові листівки (такі, як малював Дональд МакГілл), і на піку їх було продано 16 мільйонів листівок на рік. Вони часто були непристойними, з натяканнями та подвійними спонуканнями, а також стереотипними персонажами, такими як вікарії, великі пані та чоловіки підкаблучники, в тому ж дусі, що й у фільмах «Carry On». Цей стиль комедії був звичайним у музичних залах та в комедійній музиці Джорджа Формбі. Багато комедіантів з і військових колективів виступали на радіо після 2-ої світової війни, і персонажі, такі як Джуліан і Сенді з радіопередачі «Round the Horne», широко використовували двозначність. Двозначність також має значну роль у багатьох британських фільмах і телесеріалах кінця 20 століття. Франшиза «Carry On» базувалася, головним чином, на непристойностях і двозначності, і багато з скетчів «The

Two Ronnies» були в подібному ключі. Двозначність з невеликою тонкістю була втілені в передачі «The Benny Hill Show», а скетч «Nudge Nudge» з передачі «Monty Python's Flying Circus» відкрито висміює абсурдність таких двозначностей.

К кінця 20-го століття модним став більш тонкий сексуальний гумор, як у випусках: «Not the Nine O'clock News» і «Blackadder», а «Bottom» і «Viz» продовжували тенденцію неприкритого непристойного гумору.

Соціальна сатира. Сміх – не суттєвий компонент сатири; насправді існують типи сатири, які взагалі не повинні бути «смішними». І навпаки, не весь гумор, навіть на такі теми, як політика, релігія або мистецтво, обов'язково є «сатиричним», навіть якщо він використовує сатиричні інструменти іронії, пародії та бурлеск.

Навіть безтурботна сатира має серйозний «післямак»: організатори першої Нобелівської премії описують це як «спочатку це змушує людей сміятися, а потім змушує їх думати».

В Британії сатира використовується для проявлення неповаги до суспільства та влади, що можна побачити в:

«*That Was the Week That Was*»;

«*Have I Got News for You*»;

«*Private Eye*»;

«*Brass Eye*»;

«*Not the Nine O'Clock News*»;

«*Monty Python*»;

«*Spitting Image*»;

«*The Armando Iannucci Shows*»;

«*Drop the Dead Donkey*»;

«*Mock the Week*».

Абсурдність та Сюрреалізм. Сюрреалістичний гумор – це ефект нелогічності та абсурду, який використовується для гумористичного ефекту.

Абсурд (від лат. *absurdus* – не милозвучний) – безглуздість, нісенітниця, те, що суперечить здоровому глузду. Також незвичайний, нелогічний, дивний випадок або феномен, котрий не має сенсу, значення у розумінні людини та вважається протиріччям.

Поняття абсурду відіграє важливу роль у філософії буття, екзистенціалізмі та дадаїзмі.

Проявлення абсурду та сюрреалізму британського розливу, що можна побачити в:

« <i>Bus Driver's Prayer</i> »;	« <i>Count Duckula</i> »;
« <i>Spike Milligan's Q</i> »;	« <i>Red Dwarf</i> »;
« <i>Monty Python</i> »;	« <i>Black Books</i> »;
« <i>I'm Sorry I Haven't a Clue</i> »;	« <i>Green Wing</i> ».
« <i>The Hitchhiker's Guide to the Galaxy</i> »;	

Чорний гумор. Чорний гумор – гумор з домішкою цинізму, комічний ефект якого полягає в глузуваннях над смертю, насильством, хворобами, фізичними каліцтвами або іншими «похмурими», макабричними темами. Чорний гумор – звичайний складник абсурдистики в літературі і в кіно, у «дії» його можна побачити в:

« <i>The League of Gentlemen</i> »;	« <i>Kind Hearts and Coronets</i> »;
« <i>Nighty Night</i> »;	« <i>Monty Python</i> ».
« <i>Snuff Box</i> »;	

Гумор притаманний повсякденному життю. Гумор, не обов'язково очевидний для учасників, властивий повсякденному життю, як показано в:

« <i>Human Remains</i> »;	« <i>The IT Crowd</i> »;
« <i>The Office</i> »;	« <i>The Vicar of Dibley</i> »;
« <i>Spaced</i> »;	« <i>Goodness Gracious Me</i> »;
« <i>Monty Python</i> »;	« <i>The Kumars at No 42</i> »;
« <i>Peep Show</i> »;	« <i>Citizen Khan</i> ».
« <i>Monkey Dust</i> »;	

Британська класова система. Британська класова система, особливий акцент на класовій напрузі між персонажами; помпезні або тупі члени верхніх або середніх класів, що характеризується такими шоу:

« <i>Fry and Laurie</i> »;	« <i>Fawlty Towers</i> »;
----------------------------	---------------------------

«*Absolutely Fabulous*»;

«*Blackadder*»;

«*The New Statesman*»;

«*Yes Minister*»;

«*Red Dwarf*»;

«*Are You Being Served*»;

«*Monty Python*».

Привабливий шахрай. Привабливий шахрай, часто з бідного робітничого класу, намагаючись «побороти систему» і краще себе почуває себе наодинці з самим собою, характеризується такими шоу:

«*The Likely Lads*»;

«*Steptoe and Son*»;

«*Open All Hours*»;

«*Only Fools and Horses*»;

«*Monty Python*»;

«*Porridge*»;

«*Blackadder*»;

«*Red Dwarf*»;

«*Black Books*».

Висміювання соціальної некомпетентності. Висміювання соціальної некомпетентності що характеризується такими шоу:

«*Mr. Bean*»;

«*The Office*»;

«*Some Mothers Do 'Ave 'Em*»;

«*Alan Partridge*»;

«*Extras*»;

«*One Foot In The Grave*»;

«*Monty Python*»;

«*Peep Show*»;

«*The Inbetweeners*».

Раса та регіональні стереотипи. Формат жарту про умовних англійця, ірландця і шотландця є одним із загальних для багатьох культур і часто використовується в англійській мові, в тому числі, коли національність перемикається, щоб скористатися іншими стереотипами. Ці стереотипи не завжди образливі а іноді це просто звички іншої культури, і тоді ці жарти не сприймаються як ксенофобські. Такі стереотипи ілюструється також програмою «*Allo Allo!*», Яка, хоча й виникла у Франції під час Другої світової війни, і навмисно виконувалася у вищих акцентах, чим знущалася над британськими стереотипами, а також іноземцями. Це також стосується багатьох регіональних стереотипів у Великобританії. Регіональний акцент і діалект

використовуються в таких програмах, як «*Half Hour*», «*Auf Wiedersehen*», «*Pet*», «*Monty Python*» і «*Red Dwarf*», оскільки ці акценти забезпечують швидку характеристику персонажа.

Хоча расизм був частиною британського гумору, його зараз не схвалюють.

Травля та суворий сарказм. Травля та суворий сарказм типово із хуліганом котрий, як правило, гірше, ніж жертва – характеризується такими шоу:

« <i>On the Buses</i> »;	« <i>Never Mind the Buzzcocks</i> »;
« <i>Fawlty Towers</i> »;	« <i>Mock The Week</i> »;
« <i>The New Statesman</i> »;	« <i>Black Books</i> »;
« <i>Monty Python</i> »;	« <i>Bottom</i> »;
« <i>The Thick of It</i> »	« <i>The Ricky Gervais Show</i> ».

2.2 Трансформації при перекладі англійського гумору

Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій. Граматичні трансформації – це в першу чергу перебудова речення (зміна його структури) і всілякі заміни – як синтаксичного, так і морфологічного порядку. Граматичні трансформації обумовлюються різними причинами - як чисто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль грають граматичні фактори, тобто відмінності в ладі мов. Наприклад, при зіставленні граматичних категорій і форм англійської та української мов зазвичай виявляються такі явища: 1) відсутність тієї чи іншої категорії в одній з мов; 2) частковий збіг; 3) повний збіг. Необхідність в граматичних трансформаціях природно виникає лише в першому і другому випадках. У українській мові, в порівнянні з англійською, відсутні такі граматичні категорії, як артикль або герундій, а також інфінітивні і прислівникові комплекси і абсолютна номінативна конструкція. Частковий збіг або розбіжність в значенні

і вживанні відповідних форм і конструкцій теж вимагає граматичних трансформацій. Сюди можна віднести такі явища, як часткова розбіжність категорії числа, часткова розбіжність у формах пасивної конструкції, неповний збіг форм інфінітива і дієприкметника, деякі відмінності в вираженні модальності і т. п.

В першу чергу, ми зупинимося на артиклі, бо артикль (як певний, так і невизначений), незважаючи на своє вкрай абстрактне значення, нерідко вимагає смислового вираження в перекладі. Як відомо, обидва артикля мають займенникове походження: означений артикль походить від вказівного займенника, а невизначений – від невизначеного займенника, який сходить до числівника один. Ці початкові значення артиклів іноді виявляються в їх сучасному вживанні. У таких випадках їх лексичне значення повинно бути передане в перекладі, інакше речення було б неповним і неточним, оскільки денотативне значення артиклів семантично є невід'ємною частиною всього смислового змісту речення. Дуже наочно виступає його історичний зв'язок з числівником один в наступному прикладі:

«Yet Mr. Hilter had not an enemy on earth». – Однак у містера Гіллера не було ні єдиного ворога на світі.

Значення означеного артикля теж нерідко вимагає передачі в перекладі, особливо коли він стоїть перед числівником.

«Only in the fields where talent can not be hidden have the young conquered – the theatre, music, football, computers, physics, fashion». – Молодь висувається тільки в тих випадках, коли не можна приховати природного обдарування (мається на увазі театр, музика, футбол, електроніка, фізика, мода).

З вищенаведених перекладів виявляється, що ігнорування лексичного, а іноді і граматичного значення артикля при перекладі привело б до неповної або неточної передачі змісту.

У українській мові відсутні інфінітивні комплекси, які так поширені в англійській мові. Розглянемо лише переклад інфінітивного комплексу з прийменником *for*.

«*On its return journey the spacecraft must be accelerated to some 25,000 m.p.h. for it to enter the earth's orbit*». – При поверненні швидкість космічного корабля повинна бути доведена приблизно до 25 000 миль на годину, щоб він міг увійти у навколосемну орбіту.

В цьому випадку інфінітивний комплекс переводиться підрядним реченням мети.

Однак дуже часто граматичні трансформації бувають необхідні і при передачі відповідних форм і конструкцій через деякі розбіжності в їх значенні і вживанні. Такі розбіжності спостерігаються, наприклад, у вживанні категорії числа.

«*United Nations Secretary General U Thant has strongly criticized South Africa, Rhodesia and Portugal for their policies in Africa*». – Генеральний секретар ООН У. Тант піддав різкій критиці Південну Африку, Родезію і Португалію за політику, що проводиться ними Африці.

Іменник «політика» не має множини, бо слово «політики» є формою множини від іменника «політик» – політичний діяч.

Що стосується неісчислюваних іменників, особливо тих, які виражають абстрактні поняття, то тут кількість розбіжностей може бути більше. Наприклад: *ink* – чорнило, *money* – гроші, *watch* – годинник, *news* – новини, і навпаки: *to keep the minutes* – вести протокол, *to live in the suburbs* – жити в передмісті, *on the outskirts* – на околиці, *grapes* – виноград, *shrimp* – креветки.

Розбіжність виявляється і в деяких випадках вживання інфінітива. Український інфінітив не має ні перфектної, ні продовженої форми.

Таким чином, всі розглянуті явища – відсутність відповідної форми, частковий збіг, відмінності в характері і вживанні форми – викликають необхідність в граматичних трансформаціях при перекладі.

Граматичні трансформації можна поділити на два види: перестановки і заміни.

1. Перестановки. Перестановка як вид перекладацької трансформації - це зміна розташування (порядку проходження) мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Елементи, що можуть піддаватися перестановці: слова, словосполучення, частини складного речення, самостійні речення.

Перестановки зумовлені низкою причин, основною з яких є відмінність в ладі (порядку слів) речення в англійській і українській мовах. Англійське речення зазвичай починається з підмета (або групи підмета), за яким слідує присудок (група присудка), тобто рема – центр повідомлення (найголовніше) – стоїть на першому місці. Тема (другорядна інформація) – обставини (місця і часу) найчастіше розташовуються в кінці речення.

Порядок слів українського речення інший: на початку речення найчастіше стоять другорядні члени (обставини часу і місця), за ними йде присудок і лише в кінці – підмет. Це слід враховувати при перекладі. Таке явище відоме під назвою «комунікативне членування речення».

Найпоширеніший випадок перестановки – зміна порядку слів і словосполучень в структурі речення, пов'язаний з комунікативним членуванням:

– *We are three wise men.*

– *Well, what are you doing creeping around a cow shed at two o'clock in the morning? That doesn't sound very wise to me.*

– Ми – три мудреця.

– Ну, а що ви робите навколо корівника о другій годині ранку? Мені це дуже мудрим не здається.

У процесі перекладу іноді може спостерігатися перестановка слова з одного речення в інше.

Часто при перекладі відбувається зміна порядку проходження частин складного речення - головного і підрядного (підрядних) речення:

«If he ever gets married, his own wife'll probably call him «Willy». – Напевно, і жінка буде кликати його «Віллі» - якщо тільки він коли-небудь одружиться.

Англійське підрядне речення передує головному, в українському перекладі – навпаки, головне передує підрядному. Можливі й протилежні випадки.

Перестановці можуть піддаватися і самостійні речення в тексті.

«You goin 'to court this morning?» – asked Jim. *«We had strolled over».* – Ми підійшли до її забору. – Ви до суду підете? – запитав Джим.

Необхідність перестановки в цьому випадку викликана тим, що форма Past Perfect у другому речення англійського тексту висловлює значення передування даної дії по відношенню до дії, позначеному в першому реченні. Так як форма слова «підійшли» не виражає такого значення, збереження оригінального порядку проходження речення в перекладі могло б привести до змістового спотворення (дія, що позначається дієсловом «підійшли», сприймалося б як подальше, по відношенню до дії, вираженої дієсловом «запитав»).

Перестановки (як вид перекладацької трансформації) зустрічаються досить часто, часто вони супроводжуються іншими видами перекладацьких трансформацій.

2. Заміни. Заміни – найбільш поширений і різноманітний вид перекладацьких трансформацій. У процесі перекладу заміни можуть піддаватися граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку і т. д.

а) Заміни форм слова. Заміни форм слова мають на увазі заміни числа у іменників, часу у дієслів і ін.

«The planet Earth appears to have been unfit for human habitation during the Stone Ages, though some would say it's still unfit for humans». – Планета Земля,

мабуть, була непридатна для життя людини протягом усього кам'яного віку (в усі періоди кам'яного віку), хоча дехто може сказати що вона все ще непридатна для людей.

У українській мові поєднання «кам'яний вік» є історичним терміном і ніколи не вживається у множині.

Норми англійської мови диктують вживання форми теперішнього часу в підрядних реченнях часу або умови, тобто там, де українське еквівалентне дієслово матиме форму майбутнього часу:

«If you have some free time, please drop me a note». – Якщо у тебе знайдеться вільний час, будь ласка, напиши мені.

«Nobody knew what he meant». – Ніхто не знав, що він має на увазі.

В інших випадках зміна граматичної форми слова викликано чисто стилістичними причинами.

«Mr. Hilter hopes the residents of North Minehead will cast their votes for him». – Містер Гілтер сподівається, що жителі Північного Майнхеду віддадуть свій голос йому.

б) Заміни частин мови. Цей тип заміни є досить поширеним. Найпростіший вид його – так звана «прономіналізація», або заміна іменника займенником.

При перекладі з англійської на українську відбувається зворотна заміна займенника іменником.

Дуже типовою заміною при перекладі з англійської мови на української є заміна віддієслівного іменника на дієслово в особовій формі. Ось приклади такого роду заміни:

«He had one of those very piercing whistles that was practically never in tune ... ». – Свистів він страшенно пронизливо і завжди фальшиво

(Тут заміна іменника дієсловом вимагає також заміни прикметника, котрий визначає іменник, на наріччя\прислівник: *piercing* – пронизливо.)

Закономірною і звичайна заміна при перекладі англійської віддієслівного іменника – імені діяча (зазвичай з суфіксом – «*er*») на українську особисту форму дієслова. Такого роду приклади зустрічаються дуже часто:

«*I am a very good golfer*». – Я дуже добре граю в гольф

При перекладі мають місце і інші типи замін частин мови, причому часто вони супроводжуються також заміною членів речення, тобто перебудовою синтаксичної структури речення.

в) Заміни членів речення (перебудова синтаксичної структури речення). При заміні членів речення, слова і групи слів в тексті перекладу відбувається перебудова синтаксичної схеми побудови речення. Причини такого роду перебудови можуть бути різними. Найчастіше вона викликається необхідністю передачі «комунікативного членування» речення, про яке йшлося вище.

Найпростіший приклад такого роду синтаксичної перебудови – заміна англійської пасивної конструкції української активної, при якій англійський підмет замінюється в українському реченні доповненням, що стоїть на початку речення; англійське доповнення з прийменником «*by*» при перекладі на українську мову стає підметом або ж підмета взагалі немає (так звана «невизначено-особиста» конструкція); форма пасивного стану англійського дієслова замінюється формою дійсного стану українського дієслова. наприклад:

«*He was met by his sister*». – Його зустріла сестра.

«*He was given money*». – Йому дали грошей.

«*He is considered to be a good student*». – Його вважають хорошим учнем.

При перекладі з української на англійську відбувається зворотна заміна «актив – пасив».

Досить звичайними (хоча вони і не описуються в нормативних граматиках) є також випадки, коли англійський підмет при перекладі на українську мову замінюється обставиною. Ця трансформація вимагає також заміни перехідного дієслова англійської речення неперехідним дієсловом (або, рідше, дієсловом в формі пасивного стану) в українському реченні. наприклад:

«The last week has seen an intensification of me recieving the «Bee Movie» scripts – Протягом минулого тижня мало місце інтенсифікація отримання мною сценаріїв «Bee Movie»... (або: Минулого тижня спостерігалася ...).

Такий зворот з дієсловом «see» (позбавленим конкретно-лексичного значення і позначає тут лише сам факт наявності, буття тієї чи іншої події або явища) дуже типовий для мови англійської преси; наприклад: *1973 saw – У 1973 р The next week will see – Наступного тижня Tonight sees – Сьогодні ввечері і т. д.* У функції доповнення до дієслова «see» зазвичай вживається іменник віддієслівного характеру типу *publication, beginning, renewal, performance* тощо. Яке в українському перекладі трансформується в дієслово-присудок: було опубліковано, почалося, відновилося, було виконано і ін.

Аналогічна трансформація має місце і в інших випадках, коли англійський підмет висловлює різні обставинні значення. У українському перекладі англійський підмет замінюється на обставину місця:

«The little town of Minehead today witnessed a massive demonstration ... ». – Сьогодні в невеликому містечку Майнхед відбулася масова демонстрація

Такого типу звороти часто зустрічаються в текстах наукового жанру.

Зрозуміло, при перекладі з української мови на англійську відбувається «протилежна» заміна обставини підметом, супроводжувана іншими необхідними замінами.

У багатьох випадках перебудова синтаксичної структури обумовлюється міркуваннями не граматичного, а стилістичного порядку. Так, в наступному прикладі спостерігається одночасна заміна як членів речення, так і частин мови:

«After dinner they talked long and quietly» (S. Maugham, Before the Party). – Після обіду вони мали довгу, душевну розмову (Пер. Е. Калашникової).

Таким чином, в більшості випадків при перекладі з англійської мови на українську українське речення не накладається на англійське, не збігається з ним по своїй структурі. Часто структура українського речення в перекладі

повністю відрізняється від структури англійського речення. У ньому інший порядок слів, інше проходження частин речення, часто інший порядок розташування самих речень – головного, підрядного і ввідного. У ряді випадків частини мови, якими виражені члени англійського речення, передаються відповідно іншими частинами мови. Все це пояснює широке використання граматичних трансформацій при перекладі.

3. Лексичні трансформації. Як ми вже з'ясували граматичні трансформації обумовлені відмінністю в структурі двох мов – мови оригіналу і мови перекладу. Перейдемо до розгляду лексичних трансформацій. У своїй роботі «Курс перекладу» Латишев визначає лексичні трансформації як «відхилення від словникових відповідностей» [15, 180]. В лексичних системах англійської та української мов спостерігаються розбіжності, які проявляються в типі смислової структури слова. Будь-яке слово, тобто лексична одиниця - це частина лексичної системи мови. Цим пояснюється своєрідність семантичної структури слів в різних мовах. Тому суть лексичних трансформацій полягає в «заміні окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) іноземної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами і, тобто, які мають інше значення, ніж передані ними в перекладі одиниці іноземної мови» [2, 196].

Існує багато причин, що викликають лексичні трансформації, і повністю охопити всі причини немає ніякої можливості. Тому ми обмежимо свій вибір лише деякими основними причинами, що викликають необхідність такого типу трансформацій.

У значенні слова в різних мовах часто виділяються різні ознаки одного і того ж явища або поняття, де відображено бачення світу, властиве даній мові, вірніше, носіям даної мови, що неминуче створює труднощі при перекладі. Порівняємо наприклад, *glasses* і окуляри. Або:

«*Hot milk with skin on it*». – Гаряче молоко з пінкою.

Дане явище дійсності асоціюється в англійській мові з шкірою, шкіркою, що покриває тіло або плід, тоді як в українській мові в основу значення слова покладено результат кипіння – пінка з'являється, коли молоко кипить і піниться.

Англійському слову *herring-bone (work)* в українській мові відповідають поєднання «в ялинку» (кладка цегли, шов, візерунок). У українській мові асоціації з деревом – ялиною, в англійському – з хребтом оселедця. Образ в українській мові пов'язаний з великою кількістю лісів, в англійській – з близькістю моря.

Але незважаючи на виділення різних ознак, обидві мови в рівній мірі адекватно відображають одне й те саме явище дійсності. Даний мовний факт спостерігається в дуже багатьох словах.

Другою причиною, що викликає лексичні трансформації, є різниця в смислового обсязі слова. Немає абсолютно однакових слів у іноземній мові і мові перекладу. Найчастіше збігається перший лексико-семантичний варіант (ЛСВ) таких слів, їх основне значення, а далі йдуть різні ЛСВ, бо розвиток значень цих слів йшов різними шляхами. Це обумовлюється різним функціонуванням слова в мові, відмінністю у вживанні, різної сполучуваністю, але навіть основне значення англійського слова може бути ширше відповідного українського слова (звичайно, не виключені і зворотні випадки).

При аналізі семантичної структури прикметника *mellow* відразу кидається в очі, що воно є багатозначним словом і може визначати дуже широке коло предметів і понять: плоди, вино, ґрунт, голос, людину. Кожна сфера його вживання відповідає окремому значенню. Але кожному значенню, в свою чергу, відповідають два або більше українських слова. Словник іноді дає їх просто через коми. Це говорить про те, що кожен ЛСВ не покривається одним українським словом, тому що в ньому присутні дві або більше семи, які вимагають передачі двома або більше українськими словами.

Так, перше значення – стиглий, м'який, солодкий, соковитий (про фрукти); друге значення – 1. витриманий, старий; 2. приємний на смак (про

вино); третє значення – подобрити, пом'якшити з віком (про людину); четверте значення – м'який, соковитий, густий (про голос і фарбах); п'яте значення – 1. пухкий; 2. родючий, жирний (про ґрунт), шосте значення, розмовне – веселий, підпилий (про людину).

Майже у всіх випадках слову *mellow* відповідають в українській мові різні слова, в залежності від того іменника, яке воно визначає. Це говорить про дуже широкому семантичному обсязі кожного ЛСВ слова.

Семантична структура слова зумовлює можливість його контекстуального вживання, і переклад контекстуального значення слова являє собою нелегку проблему.

Контекстуальне значення слова багато в чому залежить від характеру семантичного контексту, від семантики поєднаних з ним слів. Оказіональне значення слова, несподівано виникає в контексті, не є довільним - воно потенційно закладено в семантичній структурі даного слова. У контекстуальному вживанні слова в поезії або художній прозі часто проявляється проникнення автора в саму глиб його семантичної структури. Адже слову властиві як парадигматичні, так і семантичні зв'язки, і лексичні потенції слова можуть бути розкриті в обох випадках. Але виявлення цих потенційних значень тісно пов'язане зі своєрідністю лексико-семантичного аспекту кожної мови, звідси впливає і труднощі передачі контекстуального значення слів в перекладі: що можливо в одній мові, неможливо в іншому через відмінності в їх семантичній структурі і в їх вживанні.

До слів, що мають різний обсяг значення в англійській і українській мовах відноситься група слів, в яку входить величезна кількість найрізноманітніших слів: інтернаціональні слова, деякі дієслова сприйняття, відчуття і розумової діяльності і так звані адвербіальні дієслова.

Третьою причиною, що викликає необхідність в лексичних трансформаціях, є відмінність в сполучуваності. Слова знаходяться в певних для даної мови зв'язках. Важливо відзначити, що сполучуваність слів має місце

в разі сумісності охоплюваних ними понять. Ця сумісність в різних мовах, очевидно, буває різна, і те, що можливо в одній мові, є неприйнятним в іншій.

У кожній мові є свої типові норми сполучуваності. Кожна мова може породжувати нескінченну кількість нових поєднань, зрозумілих для людей, які говорять на ній і не порушують її норм. У кожній мові існує коло звичайних, сталих традиційних поєднань, які не збігаються з відповідним колом поєднань в іншій мові, як наприклад, *trains run* – поїзди ходять.

«*The air was rich with the scent of the summer flowers*». – Повітря було напоєне ароматом літніх квітів.

«*Labour Party protests followed sharply on the Tory deal with Spain*». – За повідомленням про угоду Консервативного уряду з Іспанією негайно пішов протест лейбористської партії.

Чим ширше семантичний обсяг слова, тим ширше його сполучуваність, тому що завдяки цьому воно може вступати в найрізноманітніші зв'язки. Це в свою чергу допускає широкі можливості його передачі в перекладі, різні варіанти перекладу.

Велике значення має і звичне для кожної мови вживання слова (usage). Воно, звичайно, пов'язано з історією розвитку цієї мови, формуванням і розвитком її лексичної системи. У кожній мові виробляються своєрідні кліше, як би готові формули, слова і поєднання слів, які використовуються носіями цієї мови. Останні не є фразеологічними одиницями, але мають повну завершеність і на відміну від фразеологічних одиниць і стійких поєднань ніколи не порушуються введенням додаткових слів або підстановкою одного з компонентів.

Традиційне вживання в якійсь мірі пов'язане з іншим підходом до явищ реальної дійсності. Наприклад:

«*The city is built on terraces rising from the lake*». – Місто побудовано на терасах, що спускаються до озера.

Для української мови це традиційно вживаний варіант перекладу.

«*He wrote under several pseudonyms, many of his essays appearing over the name of Little Willy*». – Він писав під різними псевдонімами, багато його нарисів з'явилися під псевдонімом «Крихітка Віллі».

До традиційного вживання можна віднести так звані кліше - розпорядження, накази, а також кліше в більш широкому розумінні.

«*Never drink unboiled water*». – Не пийте сирої води.

«*No smoking*». – Курити заборонено.

Як видно з прикладів, в перекладах використовуються відповідні традиційні поєднання, кліше української мови.

Хоча не завжди можна чітко кваліфікувати лексичні трансформації через те, що вони часто поєднуються. Загалом можна виділити 8 основних різновидів лексичних трансформацій:

3.1. Конкретизація. Конкретизація – це заміна слова або словосполучення іноземної мови з більш широким значенням словом або словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням. Як правило, лексиці української мови властива більша конкретність, ніж відповідним лексичним одиницям англійської мови. Це неодноразово зазначалося лінгвістами. Конкретизація може бути мовною та контекстуальною (мовленнєвою). При мовній конкретизації заміна слова з широким значенням словом з більш вузьким значенням обумовлюється розбіжностями в ладі двох мов – або відсутністю в мові перекладу лексичної одиниці, що має настільки ж широке значення, що передає одиниця іноземної мови, або розбіжностями в їх стилістичних характеристиках, або вимогами граматичного порядку (необхідністю синтаксичної трансформації речення, зокрема, заміни іменного присудка дієслівним, приклади чого будуть дані нижче).

Конкретизуються при перекладі на українську мову дієслова руху і дієслова мовлення: *be, have, get, take, give, make, say, come, go* тощо:

«*At the by-election victory went to the Labour candidate*». – На додаткових виборах перемога дісталася лейбористам (перемогу здобув кандидат від лейбористської партії).

«*The rain came in torrents*». – Полив сильний дощ.

«*So what?*» – I said. – Ну так що ж? – я запитав.

«*He told me to come right over, if I felt like it*». – Велів хоч зараз приходити, якщо мені того треба.

Ось приклади трансформації українського іменного присудка в англійське дієслівне, яке зазвичай вимагає конкретизації дієслова *be*, наприклад:

«*He is at schoo*». – Він вчиться в школі.

«*He is in the Army*». – Він служить в армії.

«*The concert was on Sunday*». – Концерт відбувся в неділю.

Що стосується контекстуальної конкретизації, то вона буває обумовлена факторами даного конкретного контексту, найчастіше, стилістичними міркуваннями, як, наприклад, необхідність завершеності фрази, прагнення уникнути повторень, досягти більшої образності, наочності та ін. Наприклад:

«*You could hear him putting away his toilet articles*». – Було чути, як він прибирає свої мильниці і щітки.

3.2. Генералізація. Прийом генералізації протилежний конкретизації, тому що він полягає в заміні конкретного загальним. При перекладі з англійської на українську він застосовується набагато рідше, ніж конкретизація. Це пов'язано з особливістю англійської лексики. Слова цієї мови частіше мають більш абстрактний характер, ніж українські слова, що відносяться до того ж поняттю. Ось кілька прикладів генералізації:

«*He comes over and visits me practically every weekend*». – Він часто до мене їздить, майже щотижня».

«He showed us this old beat-up Navajo blanket that he and Mrs Johnson bought off some Indian ... ». – Він нам показав пошарпану індіанську ковдру». Вони з місіс Джонсон купили її у якогось індіанця

3.3. Прийом лексичного додавання. Як лексичні, так і граматичні трансформації нерідко вимагають внесення додаткових слів. Введення додаткових слів обумовлюється рядом причин: відмінностями в структурі речення і тим, що більш стислі англійські речення вимагають в українській мові більш розгорнутого вираження думки. Відсутність відповідного слова або відповідного лексико-семантичного варіанта даного слова теж є причиною введення додаткових слів при перекладі.

Ось кілька прикладів з перекладів художньої літератури:

«*Would not you like a cup of hot chocolate before you go?*» – Не вип'єш чашку гарячого шоколаду на дорогу?

«*The conductor came around for old Mrs Morrow's ticket*». – Увійшов кондуктор перевіряти квиток у місіс Морроу.

Додавання в процесі перекладу можуть бути викликані і іншими причинами. Однією з них є синтаксична перебудова структури речення при перекладі, в ході якої іноді потрібно ввести в речення ті чи інші елементи. Так, при перекладі на англійську мову для передачі «комунікативного членування речення» в деяких випадках в англійському реченні виявляється необхідним ввести підмет, відсутній в початковому українському реченні:

«*In 1958 that orchestra made its first recordings*». – У 1958 році були зроблені перші записи.

Іменники-підмети, додані в англійських реченнях, визначаються факторами широкого контексту. Додавань в цих випадках, в принципі, можна було б уникнути, але це вимагало б використання в перекладі пасивної конструкції, що ускладнило б англійський текст стилістично.

Нерідко лексичні додавання обумовлюються необхідністю передачі в тексті перекладу значень, які висловлюються в оригіналі граматичними

засобами. Наприклад, при передачі англійських форм множини іменників, що не мають цієї форми в українській мові. Так, *workers of all industries* слід перекладати як робітники всіх галузей промисловості. Іноді також: *defenses* - оборонні споруди, *modern weapons* – сучасні види зброї і т. п. Наприклад:

«*There are other philosophies of the past which give strong support to the Humanist position*». – Існують і інші філософські напрямки (або: течії, теорії) минулого, які надають рішучу підтримку концепції гуманізму.

Особливу трудність представляють атрибутивні сполучення, що складаються з поєднань «іменник + іменник», а також «прикметник + іменник». Останні носять термінологічний характер.

Наприклад: *pay claim (pay offer)* – вимога (пропозиція) підвищити зарплату, *wage strike* – страйк з вимогою підвищення заробітної плати, *gun license* – посвідчення на право носіння зброї, *oil countries* – країни виробники нафти, і т. д.

Правильний вибір семантичного компонента, який додається в українському перекладі, вимагає знання екстралінгвістичних чинників.

Іноді додавання виявляються зумовленими чисто стилістичними міркуваннями:

«*She never used scent, and she had always thought it rather fast, but Eau de Cologne was so refreshing*». – Вона ніколи не душилася, вважаючи це ознакою легковажності, але одеколон – інша справа, він так приємно освіжає.

3.4. Прийом опущення. Опущення – явище, прямо протилежне додаванню. При перекладі опущенню піддаються найчастіше слова, які є семантично надмірними, з точки зору їх смислового змісту.

Одним із прикладів надмірності є властиве всім стилям письмовій мові англійської мови вживання так званих «парних синонімів». Українській мові воно абсолютно не властиво, тому при перекладі в цих випадках необхідно вдатися до опущення (тобто не повторення синоніма а заміна двох слів одним). Наприклад: *just and equitable treatment* – справедливе ставлення; *brave and*

courageous – хоробрий; *regular and normal* – звичайний; *by force and violence* – насильницьким шляхом; і т. д.

Зрозуміло що надлишкові елементи в тексті зовсім не зводяться до «парних синонімів». Розглянемо наступний приклад:

«*So I paid my check and all. Then I left the bar and went out where the telephones were*». – Розплатився і пішов до автоматів.

Тут в англійському тексті семантично надлишковим є *left the bar*, оскільки позначається їм дію мається на увазі такий дієсловом *went out*; звідси опущення в українському перекладі (супроводжуване об'єднанням речення з попереднім).

Усунення семантично надлишкових елементів вихідного тексту дає перекладачеві можливість здійснювати те, що називається «компресією тексту», тобто скорочення його загального обсягу.

Не завжди опущення викликається тільки прагненням до усунення мовної надмірності. Воно може мати й інші причини; зокрема, характерна для англійської мови тенденція до максимальної конкретності, що виражається у вживанні числівників, а також назв мір і ваг там, де це не мотивовано семантичними чинниками, вимагає іноді вдаватися до опущення. Наприклад:

«*About a gallon of water was dripping down my neck, getting all over my collar and tie ...*». – Вода з голови текла за шиворот, вся краватка промокла, весь комір

3.5 Прийом смислового розвитку. Прийом смислового розвитку полягає в заміні словникового відповідності при перекладі контекстуальних, лексично пов'язаних з ним. Так само як метафора і метонімія.

Якщо врахувати, що всі знаменні частини діляться на три категорії: предмети, процеси і ознаки, то для передачі одного і того ж змісту засобами іншої мови предмет може бути замінений його ознакою, процес предметом, ознака предметом або процесом і т. д. Під процесом мається на увазі дія або стан. Можна виділити сім наступних варіантів:

1. причина – процес – наслідок;
2. заміна процесу його причиною;
3. заміна процесу його наслідком;
4. заміна причини процесом;
5. заміна причини наслідком;
6. заміна слідства причиною;
7. заміна слідства процесом.

Наприклад:

«Many British sanctuaries are readily reached from Bolton». – До багатьох Британських заповідників рукою подати від Болтона.

У перекладі процес (легко дістатися – в прямому перекладі) замінений його причиною - близькістю відстані.

«I do not think she's living here at the moment. Her bed was not slept in». – Я думаю, вона не живе тут в даний час. Її ліжко не зім'яте.

Замість прямого перекладу: вона не спала в своєму ліжку відзначений результат. Процес замінений його наслідком.

«He's dead now». – Він помер. (Він помер, стало бути, він зараз мертвий.)

В даному прикладі наслідок замінено причиною

3.6 Антонімічний переклад. Антонімічний переклад являє собою заміну будь-якого поняття, вираженого в оригіналі, протилежним поняттям в перекладі з відповідною перебудовою всього висловлювання для збереження незмінного плану змісту. Наприклад:

«*Stradlater did not say anything*». – Стредлейтер промовчав.

«*I'm not kidding*». – Я вам серйозно кажу.

У першому реченні англійська негативна конструкція передається українською позитивною, а дієслово say сказати замінюється його українським антонімом промовчати. У другому реченні також відбувається заміна негативної конструкції на ствердну і заміна вираження *to be kidding* жартувати

його антонімом говорити серйозно. Така подвійна заміна дає в підсумку те ж саме значення речення в цілому.

Типово застосування антонімічного перекладу при передачі на українську мову англійської конструкції з *not ... (un) til ...*; при цьому *(un) til* замінюється на лише тоді, тільки (тоді), коли та ін., які можуть в певному сенсі вважатися його антонімами.

«They gave me the wrong book, and I did not notice it till I got back to my room». – Я тільки вдома помітив, що мені дали не ту книгу.

«I did not think of it till we went half-way through the park». – Я згадав про це, коли ми вже проїхали майже весь парк.

Потрібно мати на увазі, що заперечення в англійській мові виражаються також за допомогою прийменника *without*:

«He never met him afterwards without asking him ... ». – Після цього він щоразу при зустрічі запитував його

Особливою різновидом антонімічного перекладу є заміна прикметника або прислівника в порівняльному або найвищому ступені, прикметником (прислівником) в позитивному стані або навпаки, супроводжувана заміною позитивної конструкції на негативну (або навпаки).

«I'm the most terrific liar you ever saw in your life». – Я жахливий брехун – такого ви ніколи в житті не бачили.

«It was not as cold as it was the day before». – Стало тепліше, ніж учора.

3.7 Прийом цілісного перетворення. Цілісне перетворення є різновидом смислового розвитку. Прийом цілісного перетворення можна коротко визначити як перетворення окремого слова, а часом і цілого речення. Причому перетворення відбувається не за елементами, а цілісно.

Як це спостерігається і щодо інших прийомів лексичних трансформацій, традиції мовних контактів використовувала ряд цілісних перетворень частотних лексичних одиниць і закріпила їх результати як словникові

відповідності – постійні і варіантні. Особливо багато таких відповідностей серед словосполучень живої розмовної мови. наприклад:

«How do you do?» – Добрий день.

«Never mind». – Нічого, не хвилюйтеся, не звертайте уваги.

«Forget it». – Не варто говорити про це.

«Shut up!» – Заткнися.

«Well done!» – Браво! Молодець!

Всі наведені приклади показують, що ці розмовні відповідності не мають спільних семантичних компонентів, володіють різною внутрішньою формою і в той же час передають одне і теж зміст засобами різних мов. Специфіка розмовної мови найчастіше вимагає цілісного перетворення при перекладі.

Переклад поєднання «forget it!» в наведеному вище переліку зроблений за допомогою прийому смислового розвитку: український варіант, звичайно, є заміною самої дії (забудьте про це) його причиною (не варто про це говорити). Ще точніше цю заміну було б визначити як прийом антонімічного перекладу. Однак відсутність загальних компонентів між англійським словосполученням і його українським варіантом дає право вважати, що він вироблений шляхом цілісного перетворення.

Сказане вище пояснює в достатній мірі, чому цілісного перетворення служить універсальним засобом шпгггшщллллш перекладу фразеологічних одиниць. наприклад:

«*Bird of a feather flock together*». – Рибалка рибалку бачить здалеку.

«*In for a penny in for a pound*». – Назвався грибом лізь у кошик.

Образна заміна образних виразів за допомогою цілісного перетворення, безсумнівно, важлива умова досягнення адекватного перекладу.

3.8 Компенсація

Компенсацією при перекладі слід вважати заміну непередаваного елемента іноземної мови будь-яким іншим засобом, який передає ту ж саму інформацію, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в

оригіналі. Ось приклад компенсації при перекладі з англійської мови на українську:

«*Why do not you write a good thrilling detective story?*» –she asked. – А чому б вам не написати детективний роман, такий, щоб дух захоплювало?

«*Me?*» –exclaimed Mrs Albert Forrester – Чого? – вигукнула місіс Форрестер

Тут в оригіналі місіс Форрестер вживає в еліптичному реченні форму так званого об'єктного відмінка займенника *me* замість *I*, що багато хто вважає граматичної недбалістю (до речі кажучи, без достатніх підстав, бо форма *me* в таких випадках давно вже стала нормою в розмовно-літературній мові). Оскільки в українській мові в системі особистих займенників нічого подібного немає, вживши просторечно-фамільярну форму «чого» замість літературної «що», тобто замінивши особовий займенник на запитальний і тим самим передаючи ту ж інформацію що і в оригіналі, хоча і іншими засобами.

«*You could tell he was very ashamed of his parents and all, because they said 'he do not' and 'she do not' and stuff like that ...*». – Відразу було видно, що він соромиться своїх батьків, тому що вони говорили «хочуть» і «хочете», і все в такому роді

Як видно з прикладів, компенсація використовується особливо часто там , де необхідно передати чисто внутрішньо лінгвістичні значення, що характеризують ті чи інші мовні особливості оригіналу - діалектального забарвлення, неправильності або індивідуальні особливості мови, каламбури, гру слів і ін., А також коли не завжди можна знайти пряму відповідність тієї чи іншої одиниці іноземної мови в системі мови перекладу.

Прийоми цілісного перетворення і компенсації чітко ілюструють, що еквівалентність перекладу забезпечується на рівні не окремих елементів тексту (зокрема слів), а всього тексту. Інакше кажучи, існують неперекладні елементи, але немає неперекладних текстів.

Всякі лексичні трансформації вимагають від перекладача почуття міри і досконального знання тексту, що перекладається і пов'язаної з ним обстановки.

Таким чином, наявність великої кількості слів широкого, абстрактного значення в англійській мові, відмінності в значеннях слів, стислість вираження, можлива в англійській мові завдяки наявності цілого ряду граматичних структур і форм, що вимагає при перекладі введення додаткових слів і навіть речень. Однак деякі відмінності в звичному вживанні викликають опущення окремих елементів англійського речення при перекладі на українську мову. Все це пояснює широке використання лексичних трансформацій при перекладі.

3.9 Прийом адаптації як спосіб передачі англійського гумору. У деяких випадках перед перекладачем постає завдання не тільки перевести, а й обробити текст. У сучасних дослідженнях часто зустрічається думка, що всі випадки, коли при перекладі тексту має місце його попутна обробка, слід вважати фактом не перекладу, а мовного посередництва, до якого, поряд з перекладом, відносяться і реферування, і переказ, і т.д. Дійсно, текст в рамках однієї мови може зазнати ці види обробки і перетворитися в інший текст. Але якщо при цьому він перевиражається засобами іншої мови, то, крім обробки, перед нами ще й переклад в тих чи інших своїх проявах.

Обробка може зачіпати склад інформації, складність її подачі, стиль тексту. Залежно від цих завдань розрізняються різні види обробки тексту при перекладі.

Адаптація. Адаптація являє собою пристосування тексту до рівня компетентності читачів, тобто створення такого тексту, який читач зможе сприйняти, не вдаючись до сторонньої допомоги. Серед найбільш частих випадків – обробка текстів різного характеру для дітей, обробка спеціальних текстів для неспеціалістів, лінгво-етнічна адаптація.

Адаптація насамперед полягає у спрощенні тексту, як формальному, так і змістовному. Зокрема, спеціальна лексика (терміни, складна тематична лексика) замінюється при перекладі на загальномовну, нормативну, або,

принаймі, пояснюється перекладачем всередині тексту або в примітках. Спрощуються складні синтаксичні структури, зменшується обсяг речення. Адаптація художнього тексту полягає також у спрощенні образної системи і часто використовується для початкового знайомства дітей зі складними літературними текстами. Серед знаменитих адаптацій: «Гулівер у ліліпутів» Джонатана Свіфта в обробці Т.Габбе і З.Задунайской, «Життя і дивовижні пригоди мореплавця Робінзона Крузо» Даніеля Дефо в обробці Корнія Чуковського і багато іншого.

Висновки до 2 розділу

У зв'язку з тим, що історично Британія – це острів який розвивався з меншим впливом інших країн, їх почуття гумору і теми жартів в більшості своїй відрізняються від звичних нам. Серед них такі теми: двозначність; соціальна сатира; абсурдність та сюрреалізм; чорний гумор; гумор притаманний повсякденному життю; британська класова система; привабливий шахрай; висміювання соціальної некомпетентності; раса та регіональні стереотипи; травля та суворий сарказм.

Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій. Граматичні трансформації – це, в першу чергу, перебудова речення (зміна його структури) і всілякі заміни – як синтаксичного, так і морфологічного порядку. Граматичні трансформації обумовлюються різними причинами – як чисто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль грають граматичні фактори, тобто відмінності в ладі мов.

В лексичних системах англійської та української мов спостерігаються розбіжності, які проявляються в типі смислової структури слова. Тому суть лексичних трансформацій полягає в «заміні окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) іноземної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами.

У деяких випадках перед перекладачем постає завдання не тільки перекласти, а й обробити текст. У сучасних дослідженнях часто зустрічається думка, що всі випадки, коли при перекладі тексту має місце його попутна обробка, слід вважати фактом не перекладу, а мовного посередництва, до якого, поряд з перекладом, відносяться і реферування, і переказ, і т.д. Дійсно, текст в рамках однієї мови може зазнати ці види обробки і перетворитися в інший текст. Але якщо при цьому він перевиражається засобами іншої мови, то, крім обробки, перед нами ще й переклад в тих чи інших своїх проявах.

ВИСНОВОК

Гумор – це відчуття, що викликають сміх і веселощі.

Загальновідомо, що гумор сприяє підвищенню суб'єктивного благополуччя (як фізичного, так і психологічного). Попередні дослідження з гумору та психологічного благополуччя показують, що гумор насправді є основним фактором досягнення і підтримання вищого психологічного благополуччя. Ця гіпотеза відома як загальна полегшуюча гіпотеза для гумору. Тобто позитивний гумор призводить до кращого здоров'я.

Існує багато теорій про те, що таке гумор і які соціальні функції він виконує. Переважними типами теорій, які намагаються пояснити існування гумору, є психологічні теорії, переважна більшість яких вважає, що поведінка, спричинена гумором, є дуже здоровою; духовні теорії, які, наприклад, можуть вважати гумор подарунком від Бога; і інші теорії, які вважають гумор нез'ясовною таємницею, котра дуже схожа на містичний досвід.

Стилі гумору є темою досліджень в області психології особистості, пов'язаної з тим, яким чином індивіди відрізняються у використанні гумору в повсякденному житті. Люди різного віку та походження займаються гумором, але спосіб, яким вони користуються, може сильно відрізнятись. Хоча стилі гумору можуть дещо відрізнятись залежно від ситуації, вони мають тенденцію бути відносно стабільною характеристикою особистості серед людей. Тобто, люди досить послідовні в тому, як вони використовують гумор з плином часу.

Британське почуття гумору - це здатність сміятися над собою та іншими. Вона не ґрунтується на жодних певних переконаннях або спробах принизити будь-яку людину чи групу, а просто на дотримувани деяких наших незвичайних звичок і манер, які коли висвітлені таким чином, виявляються смішними.

У зв'язку з тим що історично Британія це острів який розвивався з меншим впливом інших країн їх почуття гумору і теми жартів в більшості своїй відрізняються від звично нам. Серед них такі теми: двозначність; соціальна

сатира; абсурдність та сюрреалізм; чорний гумор; гумор притаманний повсякденному життю; британська класова система; привабливий шахрай; висміювання соціальної некомпетентності; раса та регіональні стереотипи; травля та суворий сарказм.

Переклад з однієї мови на іншу неможливий без граматичних трансформацій. Граматичні трансформації – це, в першу чергу, перебудова речення (зміна його структури) і всілякі заміни - як синтаксичного, так і морфологічного порядку. Граматичні трансформації обумовлюються різними причинами - як чисто граматичного, так і лексичного характеру, хоча основну роль грають граматичні фактори, тобто відмінності в ладі мов.

В лексичних системах англійської та української мов спостерігаються розбіжності, які проявляються в типі смислової структури слова. Будь-яке слово, тобто лексична одиниця – це частина лексичної системи мови. Цим пояснюється своєрідність семантичної структури слів в різних мовах. Тому суть лексичних трансформацій полягає в «заміні окремих лексичних одиниць (слів і стійких словосполучень) іноземної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами і, тобто, які мають інше значення, ніж передані ними в перекладі одиниці іноземної мови.

У деяких випадках перед перекладачем постає завдання не тільки перекласти а й обробити текст. У сучасних дослідженнях часто зустрічається думка, що всі випадки, коли при перекладі тексту має місце його попутна обробка, слід вважати фактом не перекладу, а мовного посередництва, до якого, поряд з перекладом, відносяться і реферування, і переказ, і т.д. Дійсно, текст в рамках однієї мови може зазнати ці види обробки і перетворитися в інший текст. Але якщо при цьому він перевиражається засобами іншої мови, то, крім обробки, перед нами ще й переклад в тих чи інших своїх проявах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алякринский О. Комический эпос Америки // О. Генри. Избранное. Короли и Капуста. Роман; рассказы / О. Алякринский. – М., 2000. – С. 5–8.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода / Л.С. Бархударов. – М., 1975. – 196 с.
3. Болдирева А.Є. Мовні засоби створення гумористичного ефекту: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі романів П.Г. Вудхауса): автореф. дис. на здобуття наук. ступеню канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови» / А.Є. Болдирева. – Одеса, 2007. – 123 с.
4. Борев Ю.Б. Комическое / Ю.Б. Борев. – М.: Искусство, 1970. – 174 с.
5. Борев Ю.Б. О комическом / Ю.Б. Борев. – М.: Искусство, 1957. – 153 с.
6. Воробьева К.А. «Авторская ирония» и «Ирония от персонажей» в рассказах О. Генри // Вестник Челябинского гос. университета. – Серия «Филология», «Искусствоведение» / К.А. Воробьева. – Челябинск, 2008. – 94 с.
7. Вулис А.В. лаборатории смеха / А.В. Вулис. – М.: Художественная литература, 1966. – 106 с.
8. Глинка К. Теории юмора / К. Глинка. – М.: ИП Хоружевский А.И., 2004. – 103 с.
9. Гюббенет И.В. К проблеме понимания литературно-художественного текста (на материале английского языка) / И.В. Гюббенет. – М.: Изд. Московского университета, 1981. – 154 с.
10. Дземидок Б. О комическом / Б. Дземидок. – М.: Прогресс, 1974. – 16 с.
11. Жук Е.Е. Особенности изучения языковых средств комического и их перевода (на примере произведений О. Генри и П.Г. Вудхауса) / Е.Е. Жук. – Вестник Адыгейского гос. у–тата., 2012. – № 2. – 241 с.
12. Карасик В.И. Иная ментальность / В.И. Карасик, О.Г. Прохвачева и др. – М.: Гнозис, 2005. – 213 с.

13. Корнийчук Д. Король юмористического рассказа / Д. Корнийчук // О. Генри. Рыцари удачи. – М., 2006. – 94 с.
14. Кошелев А.Д. О природе комического и функции смеха / А.Д. Кошелев // Язык в движении: к 70 летию Л.П. Крысина. – М.: Языки славянской культуры, 2007. – 101 с.
15. Латышев Л.К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения / Л.К. Латышев. – 1981. – 180 с.
16. Лук А.Н. О чувстве юмора и остроумии / А.Н. Лук. – М.: Искусство, 1986. – 84 с.
17. Харченко О.В. Американський дискурс комічного / О.В. Харченко. – Київ: ТОВ «Сталь», 2010. – 86 с.
18. Цветкова М.В. Концепт “Englishness”: основные константы // Проблема национальной идентичности в культуре и образовании России и Запада / М.В. Цветкова. – Воронеж, 2000. – Т. 2. – С. 24–34.
19. Шестаков В.П. Английский национальный характер и его восприятие в России // Россия и Запад. Диалог или столкновение культур / В.П. Шестаков. – М.: Российский институт культурологи, 2000. – 128 с.
20. Шестаков В.П. Английский акцент: английское искусство и национальный характер / В.П. Шестаков. – М., 2000. – 152 с.
21. Шестаков В.П. Английский юмор как средство национальной идентификации // Искусство в контексте цивилизационной идентичности / В.П. Шестаков. – М., 2006. – 105 с.
22. Шохин К.В. О трагическом герое и комическом персонаже / К.В. Шохин. – М.: Искусство, 1961. – 185 с.
23. Abel M. Humor, stress, and coping strategies. – 2002 – International Journal of Humor Research. 15 (4): P. 365–381.
24. Alam, Q.Z. Humour and Translation: Evidence from Indian English. – 1989. – Translators' Journal. – 34 (1): P. 72–78.

25. Attardo Salvatore. *Humorous Texts: A Semantic and Pragmatic Analysis*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter – 2001.
26. Attardo Salvatore. *Linguistic Theories of Humor* – 1994 – P. 223–226.
27. Attardo S.; Raskin V. «Script theory revis(it)ed: joke similarity and joke representation model». – 1991 *Humor*. 4 (3–4): P. 293–347.
28. Bennett Mary Payne; Lengacher Cecile. «Humor and Laughter May Influence Health: III. Laughter and Health Outcomes». – 2008 – *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 5 (1): P. 37–40.
29. Bennett Mary Payne; Lengacher Cecile. «Humor and Laughter May Influence Health IV. Humor and Immune Function». – 2009 – *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine*. 6 (2): P. 159–164.
30. Boyd B. «Laughter and Literature: A Play Theory of Humor». *Philosophy and Literature*. – 2004.
31. Brogan D. W. *The English People* / Denis William Brogan. – NY.: Impressions and Observations – 1945.
32. Cazamian L. *The Development of English Humour* / Louis Cazamian. – NY.: Ams Pr Inc – 1950.
33. Crew Solomon Jennifer. «American Behavioral Scientist». – January 1996 – *Humor and Aging Well: A Laughing Matter or a Matter of Laughing?*. 3. 39 (3): P. 249–271.
34. Farghal M. *Accidental Humor in International Public Notices Displayed in English*. *Journal of Intercultural Communication*, (12), 2. – 2006.
35. Francis Hutcheson. *Thoughts on Laughter* – 1725.
36. Fredrickson Barbara L. «What Good Are Positive Emotions?». – 1998 – *Review of General Psychology*. 2 (3): P. 300–319.
37. Frewen Paul; Jaylene Brinker; Rod Martin; David Dozois. «Humor styles and personality-vulnerability to depression». – 2008 – *Humor*. 2. 21: P. 179–195.
38. Gorea L. *Lost in Translation*. Canadian Translators, Terminologists and Interpreters Council. – 2012.

39. Henri Bergson, *Laughter: An Essay on the Meaning of the Comic* (1900) English translation – 1914.
40. I.M.Suslov, Computer Model of «a Sense of Humour». I. General Algorithm. *Biofizika SSSR* 37, 318 p. (1992) [*Biophysics* 37, 242 p. (1992)].
41. I.M.Suslov, How to Realize «a Sense of Humour» in Computers?
42. J.Beattie, *Essays* (William Creech, Edinburg,). – 1776.
43. Katrina E. Triezenberg (2008). «Humor in Literature» – 537 p. In *Primer of Humor Research*, ed. Victor Raskin. Mouton de Gruyter: Berlin, New York.
44. KNT. Strategic Management Integration of Kinki Nippon Tourist Co., Ltd., and Club Tourism International Inc. – 2012, August 14.
45. Krikmann A. «Contemporary Linguistic Theories of Humour». – 2006 – *Folklore: Electronic Journal of Folklore*. 33: P. 27–58.
46. Kupier, N.A.; Martin, R.A. «Humor and self-concept». – 1993 – *International Journal of Humor Research*. 6 (3): P. 251–270.
47. Martin, Rod. «Humor Styles Questionnaire».
48. Martin, Rod. «Humor, laughter, and physical health: Methodological issues and research findings». — July 2001 – *Psychological Bulletin*. 127 (4): P. 504–519.
49. Martin Rod; Patricia Puhlik-Doris; Gwen Larsen; Jeanette Gray; Kelly Weir. «*Individual differences in uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the Humor Styles Questionnaire*», February 2003 – *Journal of Research in Personality*. 37 (1): P. 48–75.
50. M.P. Mulder, A. Nijholt «Humour Research: State of the Art» – 2002.
51. Panksepp J. «Beyond a Joke: From Animal Laughter to Human Joy?». – 2005 – *Science*. 308 (5718): P. 62–63.
- 52.
53. Robert L. Latta *The Basic Humor Process: A Cognitive-Shift Theory and the Case against Incongruity*, Walter de Gruyter, ISBN 3-11-016103-6 (*Humor Research* no. 5) – 1999.

54. Romero Eric; Kevin Cruthirds. «The Use of Humor in the Workplace». – May 2006 – Academy of Management Perspectives. 20 (2): P. 58–69.
55. Stieger Stefan; Formann Anton K.; Burger Christoph. «*Humor styles and their relationship to explicit and implicit self-esteem*». – 2011 – Personality and Individual Differences. Elsevier. 50 (5): P. 747–750.
56. Strick Madelijn; et al. «Finding Comfort in a Joke: Consolatory Effects of Humor Through Cognitive Distraction». – 2009 – Emotion. 9 (4): P. 574–578.
57. Szameitat Diana P., et al. Differentiation of Emotions in Laughter at the Behavioural Level. – 2009 – Emotion 9 (3). 399, 402, 403 p.
58. Victor Raskin. Semantic Mechanisms of Humor. Dordrecht – Boston – Lancaster: D. Reidel. – 1985 – 46, 99, 100, 302 p.
59. Vrticka Pascal; Black Jessica M.; Reiss Allan L. «The neural basis of humour processing». – 30 October 2013 – Nature Reviews Neuroscience. 14 (12): P. 860–868.
60. Willibald Ruch. Explorations of a Personality Characteristic. – 1998 – DE GRUYTER MOUTON. P. 159–178.
61. Yovetich N.A.; Dale, J.A.; Hudak, M.A. «Benefits of humor in reduction of threat-induced anxiety». – 1990 – Psychological Reports. (1): P. 51–58.
62. Ying L; Yumei Z. «Lexis in Chinese-English Translation of Drug Package Inserts: Corpus-based Error Analysis and Its Translation Strategies». – 2010 – Int J Biomed Sci. 6: C. 344–350.
63. Yip Jeremy; Rod Martin. «*Sense of humor, emotional intelligence, and social competence*». – December 2006 – Journal of Research in Personality. 40 (6): P. 1202–1208.
64. Zabalbeascoa P. «Humor and translation - an interdiscipline». – 2005 – Humor-International Journal of Humor Research. 18 (2): P. 185–207.